



JAARRAPPORT SOCIALE DUMPING

2024



FEDERALE OVERHEIDSDIENST
Werkgelegenheid, Arbeid
en Sociaal Overleg



RIJKSDIENST VOOR
SOCIALE ZEKERHEID



Federale Overheidsdienst
Sociale Zekerheid



Sociale Zekerheid
Zelfstandige Ondernemers



RVA.be



RIZIV

| | | |
|---------------|---------------------------|--------------------------------|
| Auteur | Goedkeurder | Publicatiedatum : 1/04/2025 |
| Kenniscentrum | Bart Stalpaert, Directeur | |

Inhoud

| | |
|---|----|
| Inleiding en historiek..... | 3 |
| Structuur van het programma | 4 |
| Fasen en looptijd..... | 4 |
| Opzet en doelstelling van het programma | 4 |
| Schematische weergave van het programma | 5 |
| Opvolging van het programma | 6 |
| Trimestriële opvolging van het actieplan | 7 |
| Tussentijdse informele contacten tussen projectleider en programmamanager | 8 |
| Expertwerkgroepen..... | 8 |
| Realisatiegraad van het programma 2024 (1 ^e semester)..... | 9 |
| Programmadoel 1: Het opzetten van een gemeenschappelijke informatiecampagne ter preventie van sociale dumping | 9 |
| Programmadoel 2: Snellere en betere detectie van gevallen van sociale dumping..... | 23 |
| Programmadoel 3: Het opzetten van doelgerichte onderzoeken en controles in sociale dumping | 24 |
| Programmadoel 4: Het uitwerken van effectieve sanctionering | 36 |
| Programmadoel 5: Efficiënte en effectievere invordering en terugvordering | 36 |
| Conclusie en verdere stappen | 39 |
| Gebruikte afkortingen..... | 40 |

Inleiding en historiek

Dit rapport geeft een overzicht van het programma sociale dumping voor de periode januari – december 2024. Programmawerking werd binnen de schoot van de SIOD opgestart in 2019, dankzij de beslissing van het Strategisch Comité om een programmatorische aanpak aan de hand van een risico-evaluatie in te voeren. Het Actieplan Sociale Fraudebestrijding 2020 maakt dan ook melding van de opstart en uitbouw van een programmatorische aanpak (actie 55). In het kader van het Actieplan 2021 – en gelet op de uitbraak van de COVID-19-crisis – werd door de Beleidscellen beslist tot continuïteit door een versterking van de programma-en projectwerking. Ook het Strategisch Comité schaarde zich achter de inzet op programma-en projectwerking binnen de bestaande strategische doelstellingen (dd. 1/7/2020 en 1/12/2020). Om de SIOD en haar partners te ondersteunen in de opstart en uitbouw van de programmawerking werd in 2020 externe hulp ingeschakeld. Enerzijds werden twee masterclasses georganiseerd¹; anderzijds werden consultants aangesteld om de SIOD en de betrokken partners theoretisch en vooral praktisch bij te staan bij de planning en implementatie van de programmawerking. In maart 2021 besliste het Strategisch Comité om het programma sociale dumping uit te rollen, maar beperkt tot de in het actieplan opgenomen acties in functie van de beperkte capaciteit. Aldus is het programma sociale dumping in 2021 van start gegaan.

De programmawerking werd later opnieuw bevestigd in het Strategisch Plan 2022-2025 voor de strijd tegen sociale fraude en sociale dumping, dat op 4 februari door de Ministerraad werd goedgekeurd. Dit plan bevat 7 strategische doelstellingen, die verder geoperationaliseerd worden in het Actieplan 2022 “Sociale Fraudebestrijding en Sociale dumping”, dat op 16 juli 2022 werd goedgekeurd. Een van deze strategische doelstellingen betreft het verminderen van sociale fraude en sociale dumping door de Europese en internationale samenwerking te versterken. In het Actieplan 2023-2024 wordt deze doelstelling geconcretiseerd aan de hand van 24 acties, die integraal deel uitmaken van het **programma sociale dumping**. Voorliggend rapport sociale dumping geeft de stand van zaken weer voor de periode januari – december 2024 over deze 24 acties en dus over de realisatiegraad van het programma voor wat betreft deze periode.

Dit rapport kadert binnen de **wettelijke opdracht** van SIOD inzake de trimestriële evaluatie van de realisatiegraad van de verschillende elementen van het jaarlijks operationeel actieplan².

¹ Masterclass op 11/9/2020 (theoretische onderbouwing en presentatie van een aantal *best practices*) en een masterclass op 27/11/2020 (focus op sociale dumping en essentiële elementen van programmawerking).

² Cfr. art. 4° Sociaal Strafwetboek.



Structuur van het programma

Fasen en looptijd

Het programma loopt van 1 januari 2021 tot en met 31 december 2024. Het programmaplan is eind 2020 opgesteld en is in die periode goedgekeurd door het Strategisch Comité van de SIOD. In 2024 bevindt het programma zich in het vierde jaar van de uitvoerings-of implementatiefase. Dit verslag rapporteert enkel over de realisatiegraad van het programma in de periode januari-december 2024. Het is evenwel belangrijk voor ogen te houden dat het volledige programma over 4 jaar loopt en dat voorliggend verslag zich niet over het volledige programma uitspreekt, maar enkel over de activiteiten in 2024.

Opzet en doelstelling van het programma

Sociale dumping is een vorm van oneerlijke concurrentie tussen nationale en internationale bedrijven omdat de Europese en nationale regels niet worden nageleefd. In het bijzonder gaat het hier om de regels inzake het arbeidsrecht, het sociaal zekerheidsrecht en de fiscale wetgeving. Hierdoor kunnen bedrijven/zelfstandigen een voordeel halen zodat zij goedkoper een dienst kunnen verlenen binnen de eigen landsgrenzen of grensoverschrijdend. De term zelf wordt meestal enkel gebruikt voor grensoverschrijdende non-compliance in het kader van de transnationale uitvoering van diensten via detachering³.

Via het programma wenst men toe te werken naar overkoepelende strategische doelstellingen via interne coherentie en synergiën. Dat moet een logische samenhang creëren tussen verschillende projecten en leiden tot een grotere maatschappelijke impact van de sociale fraudebestrijding⁴. De meerwaarde die de programmawerking biedt - en dus haar finaal doel - is de slagkracht verhogen inzake de bestrijding van de sociale dumping door een gezamenlijke en verbeterde multidisciplinaire

³ Meer informatie over sociale dumping kan gevonden worden in de bijlage van het Strategisch Plan 2022-2025, p. 37-48.

⁴ Strategisch Plan Strijd tegen sociale fraude en sociale dumping Regering De Croo I 2022-2025, p. 6.

en interdepartementale samenwerking en meer en verbeterde gegevensuitwisseling met externe partners op nationaal en Europees vlak, op verschillende niveaus (terrein en management) met binnen de handhavingsketen meer aandacht voor preventie, detectie, opsporing, sanctionering (effectievere regularisatie en inning) en invordering.

In 2023-2024 omvat het programma 24 projecten of acties. Projecten kunnen op verschillende manieren en aan de hand van verschillende criteria met elkaar gelinkt worden om de onderlinge coherentie, samenhang en synergiën te verhogen. Om de onderlinge samenhang en coherentie te bekomen, werden de projecten in de periode januari – december 2024 aan elkaar gelinkt via de programmadoelen, die op hun beurt gekoppeld zijn aan de kernprocessen van het programma (preventie, detectie, controle, sanctionering en invordering). Het programma bestaat uit 5 doelen, toegespitst op de gehele handhavingsketen⁵. Elk programmadoel omvat één of meerdere acties, die samen dat doel moeten bereiken.

- Programmadoel 1: Het opzetten van een gemeenschappelijke informatiecampagne ter preventie van sociale dumping: 11 projecten dragen in 2023-2024 bij aan dit programmadoel.
- Programmadoel 2: Snellere en betere detectie van gevallen van sociale dumping: 3 projecten dragen in 2023-2024 bij aan dit programmadoel.
- Programmadoel 3: Het opzetten van doelgerichte onderzoeken en controles in sociale dumping: de uitvoering van 6 projecten draagt bij aan het bereiken van deze doelstelling in 2023-2024.
- Programmadoel 4: Het uitwerken van een effectieve sanctionering: 1 project
- Programmadoel 5: Efficiënte en effectievere invordering en terugvordering: 3 projecten

Er bestaan echter ook nog andere criteria om projecten aan elkaar te linken, zoals bv. gemeenschappelijke risico's, gemeenschappelijke knelpunten, inhoudelijke resultaten (resultaat van één project voedt een ander project), bepaalde acties om risico's/knelpunten het hoofd te bieden, ... In de periode januari – december 2024 werd daar verder aan gewerkt via de Werkgroep PMO (zie hieronder).

Schematische weergave van het programma

Het volledige programma (van 1 januari 2021 tem 31 december 2024) wordt hieronder schematisch weergegeven. Een aantal projecten lopen maar over 1 jaar, andere over meerdere jaren. Sommige projecten werden al afgerond in 2021, 2022 of 2023; andere werden maar eind 2024 afgerond.

In 2023-2024 omvatte het programma 24 projecten (zie hieronder), waarvan een aantal een verderzetting betreffen van de voorgaande jaren.

⁵ Voor meer informatie over deze doelstellingen, wordt verwezen naar de wetenschappelijke onderbouwing van het Strategisch Plan Strijd tegen sociale fraude en sociale dumping Regering De Croo I 2022-2025, p. 43 e.v.

| Id | Taakmod | Taaknaam | Begindatum | Einddatum | 2021 | | | | | | | | | | | | 2022 | | | | | | | | | | | | 2023 | | | | | | | | | | | | 2024 | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | |
|----|---------|---|-------------|--------------|------|--|--|---|--|--|---|--|--|---|--|--|------|--|--|---|--|--|---|--|--|---|--|--|------|--|--|----|--|--|----|--|--|----|--|--|------|--|--|---|--|--|---|--|--|---|--|--|---|--|--|---|--|--|---|--|--|---|--|--|---|--|--|----|--|--|----|
| | | | | | 1 | | | 2 | | | 3 | | | 4 | | | 5 | | | 6 | | | 7 | | | 8 | | | 9 | | | 10 | | | 11 | | | 12 | | | 1 | | | 2 | | | 3 | | | 4 | | | 5 | | | 6 | | | 7 | | | 8 | | | 9 | | | 10 | | | 11 |
| 1 | | Programmadool 1: Het opzetten van een gemeenschappelijke informatiecampagne ter preventie van sociale dumping | vr 1/01/21 | din 31/12/24 | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | |
| 2 | | Opleiding sociale dumping voor sociaal inspecteurs en lokale politie | vr 1/01/21 | zat 31/12/22 | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | |
| 3 | | Effectmeting opleiding sociale dumping voor sociaal inspecteurs, lokale politie en overheden | zon 1/01/23 | din 31/12/24 | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | |
| 4 | | Opleiding sociale dumping Europees Parlement | zon 1/01/23 | zon 31/12/23 | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | |
| 5 | | Omzetten EU-richtlijn 2020/1057 | zat 1/01/22 | zat 31/12/22 | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | |
| 6 | | Gerichte kennisdeling tav internationaal wegvervoer | zat 1/01/22 | zat 31/12/22 | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | |
| 7 | | Afsluiten protocol SIOD, SID's en FOD Mo | zon 1/01/23 | zon 31/12/23 | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | |
| 8 | | Nieuwe maatregelen PEC bouw-, vlees- en transportsector | zon 1/01/23 | zon 31/12/23 | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | |
| 9 | | Nieuwe maatregelen PEC schoonmaak- en verhuissector | zon 1/01/23 | zon 31/12/23 | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | |
| 10 | | Vergroten afschrik-effect door informatie over aanpak SID's en Justitie | zat 1/01/22 | zon 31/12/23 | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | |
| 11 | | Betere screening van sociale clausules ihkv de wet overheidsopdrachten | zon 1/01/23 | din 31/12/24 | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | |
| 12 | | Preventie binnen overheidsopdrachten | vr 1/01/21 | vr 31/12/21 | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | |
| 13 | | ELA-conferentie ihkv het Europees voorzitterschap | zon 1/01/23 | din 31/12/24 | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | |
| 14 | | Uitwerken media campagne | vr 1/01/21 | din 31/12/24 | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | |
| 15 | | Verscherpte aandacht voor arbeidsomstandigheden vluchtelingen | zat 1/01/22 | din 31/12/24 | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | |
| 16 | | Grensoverschrijdende samenwerking inspectiediensten | vr 1/01/21 | din 31/12/24 | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | |
| 17 | | Programmadool 2: Snellere en betere detectie van gevallen van sociale dumping | vr 1/01/21 | din 31/12/24 | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | |
| 18 | | Betere detectie van sociale dumping via MEC | zat 1/01/22 | zon 31/12/23 | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | |
| 19 | | Betere detectie van sociale dumping door dataminimodellen | vr 1/01/21 | din 31/12/24 | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | |
| 20 | | Oprichten themaregister | maa 1/01/24 | din 31/12/24 | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | |
| 21 | | Programmadool 3: Het opzetten van doelgerichte onderzoeken en controles in | vr 1/01/21 | din 31/12/24 | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | |
| 22 | | Sociale dumpingonderzoeken | vr 1/01/21 | din 31/12/24 | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | |
| 23 | | Misbruik inzake grensoverschrijdende verboden TBS | zat 1/01/22 | din 31/12/24 | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | |
| 24 | | Synergie sociale fraude en welzijn op het werk bij uitzendkantoren | vr 1/01/21 | din 31/12/24 | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | |
| 25 | | JG's en samenwerking met ELA's Platform UDW | vr 1/01/21 | din 31/12/24 | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | |
| 26 | | Controle HA lonen | vr 1/01/21 | din 31/12/24 | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | |
| 27 | | Strijd tegen grensoverschrijdende fraude bij zelfstandigen | vr 1/01/21 | din 31/12/24 | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | |
| 28 | | Misbruiken inzake uitzendarbeid | vr 1/01/21 | vr 31/12/21 | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | |
| 29 | | Strijd tegen de fictieve aansluitingen in het staatsuitzendingsregister | vr 1/01/21 | vr 31/12/21 | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | |
| 30 | | Programmadool 4: Het uitwerken van effectieve sanctiëring | vr 1/01/21 | din 31/12/24 | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | |
| 31 | | Actualisering SSWB inzake sociale dumping | zat 1/01/22 | din 31/12/24 | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | |
| 32 | | Programmadool 5: Efficiënte en effectievere invordering en terugvordering | vr 1/01/21 | din 31/12/24 | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | |
| 33 | | In kaart brengen problemen en mogelijke oplossingen genereren rond grensoverschrijdende invordering en inning | zat 1/01/22 | zon 31/12/23 | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | |
| 34 | | Bemiddelingsprocedure ELA op Belgisch niveau operationeel maken | zon 1/01/23 | din 31/12/24 | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | |
| 35 | | Bestaande procedure AI-attesten optimaal benutten | vr 1/01/21 | din 31/12/24 | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | |
| 36 | | Uitwerken van een kader rond grensoverschrijdende invordering van sociale zekerheidsbijdragen en terugvordering van sociale zekerheidsuitkering | vr 1/01/21 | vr 31/12/21 | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | |

Opvolging van het programma

Binnen de SIOD gebeurt de opvolging van het programma door de PMO-structuur die geleidelijk aan wordt uitgebouwd. De PMO heeft 4 kerntaken:

- Coördinatie
- Methodologie en tools
- Monitoring
- Dashboard⁶

Door deze vier kerntaken te combineren zorgt de PMO-cel, samen met de programmaleider, voor een goed verloop van de processen zodat de doelen bereikt kunnen worden. Het gaat bv. over het verzorgen van de linken tussen de projecten, over het rapporteren over de opvolging van de projecten. Deze PMO heeft zich in de periode januari – december 2024 hoofdzakelijk gefocust op de coördinatie, de methodologie & tools en de monitoring van het programma.

De monitoring van het programma houdt in dat men bijhoudt waar men staat in het project, wat reeds gerealiseerd werd en wat niet, welke mogelijke knelpunten zijn waarmee rekening moet gehouden

⁶ Strategisch Plan Strijd tegen sociale fraude en sociale dumping Regering De Croo I 2022-2025, p. 42

worden etc. Een ander belangrijk onderdeel van de opvolging van het programma betreft het effectonderzoek: in welke mate heeft een project een (gewenst) effect gehad? Het effectonderzoek is geïntroduceerd in 2022 en is sedert dien verder ontwikkeld. Waar mogelijk, wordt er gerapporteerd over de effectmetingen (zie hieronder). De inhoudelijke opvolging van de projecten en het programma verloopt via drie kanalen: de trimestriële opvolging van het actieplan (inclusief de werkgroepen rapportering), tussentijdse informele contacten tussen de projectleiders en de programmamanager, en anderzijds via de periodieke expertwerkgroepen.

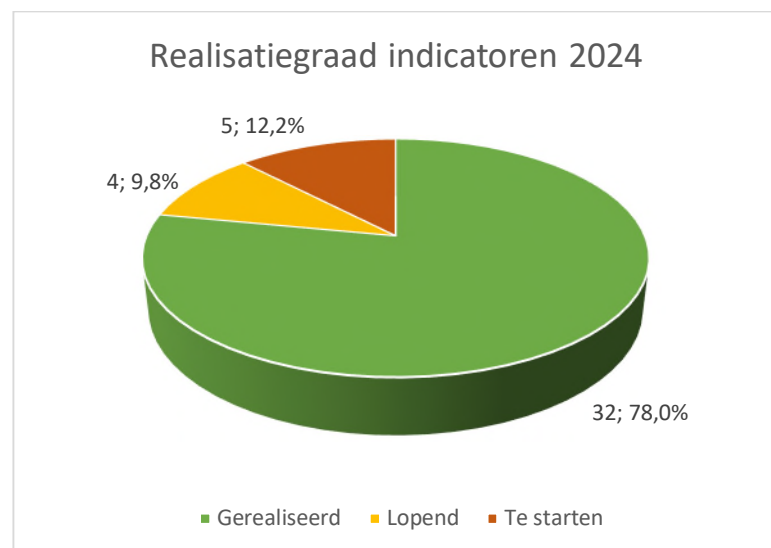
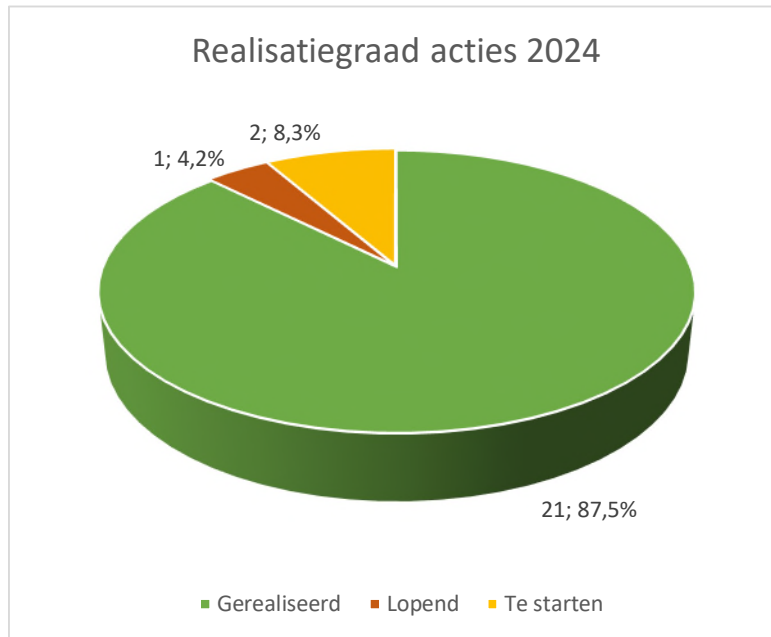
Trimestriële opvolging van het actieplan

Artikel 3 4° van het Sociaal Strafwetboek omschrijft de trimestriële evaluatie van de realisatiegraad van de verschillende elementen van het jaarlijks operationeel actieplan als een van de wettelijke opdrachten van de SIOD. In het kader van deze trimestriële opvolging werd in het tweede kwartaal van 2022 een pilootproject inzake de ‘nieuwe’ rapportering geïntroduceerd. Ingevolge de beslissing van het Strategisch Comité d.d. 14 juli '21 om de bestaande KPI's te evalueren en af te zetten t.a.v. de strategische objectieven, heeft SIOD een voorstel uitgewerkt dat gevalideerd werd door het SOC (elektronisch d.d. 15 februari '22) en het Strategisch Comité (d.d. 18 mei '22). De ‘nieuwe’ rapportering werd geïmplementeerd vanaf het tweede kwartaal van 2022.

Het inzetten op een kwalitatieve rapportering, hoofdzakelijk m.b.t. de opvolging van het Actieplan, kadert binnen de **expliciete vraag van de Beleidscellen** bevoegd voor sociale fraudebestrijding en de **sociale partners**. Wat dit laatste betreft, hebben de sociale partners in hun adviezen over het strategisch plan en het actieplan aangegeven meer informatie te wensen over de realisatiegraad van het Actieplan.

De trimestriële rapportering is in 2024 integraal verlopen via Excel-formulieren op een gemeenschappelijke Sharepoint Rapportage SIOD. Per actie wordt gevraagd naar de stand van zaken omtrent de indicator(en), zoals die is/zijn opgenomen in het actieplan. Daarnaast wordt per kwartaal, per semester of per jaar bijkomende vragen gesteld om kwalitatiever te kunnen rapporteren over de uitvoering van het project en om tussentijdse bijsturing te faciliteren. Naar inhoud van de rapportering over het **programma sociale dumping** toe werd dus aan de diensten gevraagd om kwalitatiever te rapporteren over de acties, zodat ook meer diepgaand kan gerapporteerd worden over de acties en hun mogelijke effect(en). Door meer informatie te hebben over wat er op het terrein gaande is, over welke knelpunten en leerpunten er bestaan, is bovendien een eventuele bijsturing van de acties mogelijk, met de ultieme bedoeling meer impact te hebben op het terrein. De antwoorden van de diensten worden intern gevalideerd, alvorens ze verwerkt worden door SIOD.

Hieronder wordt over elke actie apart gerapporteerd, op basis van de input die SIOD van de meewerkende diensten heeft ontvangen via de trimestriële rapportering. Van de 24 acties werden er in de periode januari – december 2024 21 gerealiseerd (**87,5%**), werd er 1 opgestart maar niet afgerond (**4,2%**) en waren er 2 niet opgestart (**8,3%**). Van de 41 indicatoren, werden er 32 gerealiseerd (**78,0%**), werden er 4 gestart maar niet afgerond (**9,8%**) en moesten er nog 5 worden opgestart (**12,2%**).



Tussentijdse informele contacten tussen projectleider en programmamanager

De programmaleider staat in nauw contact met de projectleiders. Hierdoor wordt veel kennis informeel uitgewisseld.

Expertwerkgroepen

De programmamanager organiseert periodiek, maar minstens trimestrieel, werkgroep vergaderingen met de projectleiders om de planning en uitvoering van de projecten meer in detail te bespreken. Tijdens deze werkgroepen komen verschillende thema's aan bod zoals de tussentijdse resultaten, ervaren knelpunten en moeilijkheden, pistes tot bijsturing etc. Het samenbrengen van alle projectleiders laat bovendien onderlinge kennisuitwisseling en kruisbestuiving toe.

Sedert het tweede kwartaal van 2023 worden deze expertwerkgroepen op onderstaande wijze voorbereid door de verschillende partijen:

- Projectleiders: zij vullen vóór de expertwerkgroepen per project 3 type slides in die de voortgang van het project visualiseren (i.e. *project status report*):

- Slide 1: overzicht project (doelstellingen – organisatie – betrokken administraties – link naar projectfiche – outputs – voornaamste risico's en problemen)
 - Slide 2: tijdslijn waarin met kleurencode wordt aangegeven welke milestones gerealiseerd (groen), lopende (oranje), geblokkeerd (rood) of te starten (blauw) zijn
 - Slide 3: positieve punten, negatieve punten, acties en looking forward concerns
- Wijzigingen t.o.v. de vorige werkgroep worden in fluo geel aangeduid zodat de evolutie duidelijk en visueel zichtbaar is.
- Programmamanager en PMO-cel: integreren alle informatie bekomen via de trimestriële informatie, projectleiders (3 slides per project) en de informele contacten in:
 - Een globaal overzichtsdocument (Excel) zodat per actie de realisatiegraad van de milestones gevisualiseerd worden (a.d.h.v. een kleurencode). Dit is een intern document ten behoeve van de programmamanager.
 - 'PMO status report' dat gepresenteerd wordt tijdens de expertwerkgroep. Dit status report omvat minstens de volgende informatie:
 - Taartdiagram met realisatiegraad van de projecten binnen het programma. Ook hier worden in fluo geel de wijzigingen aangeduid t.o.v. de vorige rapportage (het trimester voorheen)
 - De 3 slides aangeleverd door de projectleiders per actie
 - Verdere stappen

Dit laat toe om tijdens de expertwerkgroepen doelgericht de acties te overlopen. In deze zin is er sprake van een dubbele rapportering tijdens de expertwerkgroepen: enerzijds van projectleider naar programmaleider, maar anderzijds ook van programmaleider naar projectleider. Deze periodieke rapportering is van essentieel belang, o.a. om de nood aan eventuele tussentijdse bijsturing te identificeren.

In 2024 hebben vier werkgroep vergaderingen plaatsgevonden: op 9 februari, op 17 mei, op 26 augustus en op 29 november. Alle relevante documenten worden voor en na de vergaderingen op de Sharepoint-omgeving geplaatst (bv. de 3 te actualiseren slides, verslagen van vergaderingen etc.).

Realisatiegraad van het programma in 2024

Hierna wordt een overzicht gegeven van de activiteiten en resultaten van de 24 projecten/acties van het programma sociale dumping. De acties/projecten die reeds in 2023 werden afgerond (bv. actie 1) worden ter informatie behouden in huidig rapport aangezien de effectmeting van sommige van deze acties nog verder doorliep in 2024.

Programmadoel 1: Het opzetten van een gemeenschappelijke informatiecampagne ter **preventie** van sociale dumping

Actie 1: Opleiding sociale dumping voor medewerkers van het Europees Parlement (Verhuisdienst)

Projectleider: SIOD

Indicator: Opleiding sociale dumping voor de medewerkers van het Europees Parlement (in 2023)

De opleiding is doorgegaan op 30 mei 2023 in de aanwezigheid van 23 personen. Het doelpubliek voor de opleiding waren leden van de afdeling "Werken" van het Europees Parlement. Dit zijn medewerkers die overheidsopdrachten voor werken beheren (aanbestedingen, selectie van succesvolle inschrijvers, enz.) waarvoor het Parlement de aanbestedende dienst is.

De opleiding behandelde de sociale - en arbeidswetgeving die van toepassing is op de bouwsector, een herinnering aan de controlemaatregelen die de aanbestedende dienst moet nemen in het kader van

overheidsopdrachten voor werken, het opsporen van waarschuwingssignalen bij medecontractanten en een presentatie van de vaardigheden van de inspectiediensten die met de SIOD werken.

Effectmeting

De opleiding werd aan de hand van een online evaluatieformulier door de deelnemers geëvalueerd. Het evaluatieformulier werd door meer dan de helft van de deelnemers beantwoord. De resultaten tonen aan dat de respondenten over het algemeen tevreden zijn over de opleiding. Dit werd gescoord aan de hand van twee vragen: 1) de mate waarin de modules beantwoordden aan de ontwikkelingsnoden (scores tussen 4,17 en 4,42 op een Likert-schaal van 5) en 2) de mate waarin men voldoende kennis/competenties heeft verkregen via deze module om in het dagelijks werk toe te passen (scores tussen 3,92 en 4,0 op een Likert-schaal van 5).

De assumptie is dat door deze opleiding de EU-instanties beter gewapend zijn om proactief indicaties van sociale dumping te detecteren (in het kader van overheidsopdrachten). Mogelijks zullen deelnemers dankzij de opleiding (meer) klachten inzake sociale dumping doorsturen. Idee hierbij is dat meer kennis leidt tot betere identificatie van mogelijke problemen. In 2024 ontving het Meldpunt voor een Eerlijke Concurrentie (MEC) in totaal 150 meldingen sociale dumping. Deze meldingen zijn echter niet afkomstig van de afdeling 'Werken' van het Europees Parlement.



Actie 2: Afsluiten van een samenwerkingsprotocol tussen de SIOD, de sociale inspectiediensten en de FOD Mobiliteit – DG Wegvervoer en verkeersveiligheid ter versterking van de samenwerking en de gegevensuitwisseling i.h.k.v. inspecties in het (internationaal) vervoer en de naleving van de Europese sociale regelgeving

Projectleider: SIOD in samenwerking met FOD Mobiliteit

Indicator: afgesloten protocol in 2023

Het doel van het protocol is om de samenwerking vast te leggen tussen de SIOD en de FOD Mobiliteit, Directoraat van het wegvervoer. In het bijzonder wordt het volgende voorzien: de samenwerking op het vlak van wegcontroles (met de sociale inspectiediensten) te optimaliseren, de gegevensuitwisseling in het kader van de dossiers transport en de gegevensuitwisseling m.b.t. de vastgestelde inbreuken (voor het voeden van de ERRU-databank) te verbeteren. Ook het Directoraat-

generaal Scheepvaart werd betrokken bij de opmaak van het Protocol aangezien er in 2024 vanuit ELA meer aandacht wordt besteed aan deze sector. Bovendien werd reeds op basis van dit protocol een grote multidisciplinaire controleactie uitgevoerd op de scheepvaart waaraan de diensten van TSW/TWW/FOD MOB en RSZ deelnamen.

De tekst van het protocol werd opgesteld en eind 2023 overgemaakt aan de bevoegde Beleidscellen voor ondertekening. Het protocol werd op 15 december 2023 ondertekend⁷.

Effectmeting

De wijze waarop het effect van deze actie gemeten zou kunnen worden, moet nog verder worden uitgewerkt. Als gevolg hiervan kan hierover nog niet worden gerapporteerd. Wel wordt al vastgesteld dat de FOD Mobiliteit en Vervoer te land nu al meer participeert aan de verschillende internationale wegcontroles. Deze controles zijn multidisciplinair en in samenwerking met ELA en Roadpol. FOD Mobiliteit participeert in de praktische voorbereiding van deze acties en de voorafgaande uitwisselingsvergadering met de buitenlandse 'observers' van bezoekende controlediensten (zie ook hieronder, actie 18). Er is begonnen aan een uitwisseling van overlappende klachten binnen het MEC en de FOD Mobiliteit. In 2024 heeft het MEC nog geen klachten ontvangen van de FOD Mobiliteit. Wel heeft het MEC in deze periode 49 meldingen verstuurd naar de FOD Mobiliteit.

Actie 3: Nieuwe beleidsmaatregelen in het kader van de Plannen voor Eerlijke Concurrentie bouw-, vlees- en transportsector

Projectleider: Beleidscellen Dermagne – Vandenbroucke – Clarinval – Gilkinet (voor de transportsector)

Indicator 1: uitgebracht advies van de sociale partners

Het advies werd uitgebracht voor de drie sectoren Bouw, Vlees en Transport. Dit advies werd eveneens verwerkt in de nieuwe Plannen voor een Eerlijke Concurrentie (PEC).

Indicator 2: Beslissing Regering over maatregelen om de strijd tegen sociale dumping en mensenhandel te versterken in de sectoren bouw, vlees en transport

In deze drie sectoren werd een nieuw Plan voor Eerlijke concurrentie (PEC) onderhandeld en ondertekend op 24 februari 2024.

Voor de transportsector werden enkel maatregelen afgesproken via het nieuwe PEC.

Voor de sectoren bouw en vlees werden inmiddels een aantal afspraken van het nieuwe PEC uitgevoerd, door in de Wet van 15 mei 2024 houdende wijziging van het sociaal strafrecht en diverse arbeidsrechtelijke bepalingen te voorzien in:

- Aan de bestaande verboden in de context van de wetgeving inzake de overheidsopdrachten (i.e. het verbod op financiële onderaanneming of anders gesteld het verbod op het geheel in onderaanneming geven van de uitvoering van de werken door een onderaannemer - én het verbod op het overschrijden van twee of drie niveaus in de aannemingsketen) werden sociale strafsancities gekoppeld (in werking getreden op 21 juli
- Invoering van een (identiek) verbod op financiële onderaanneming gekoppeld aan (identieke) strafsancities bij het niet-naleven buiten de publieke sector (in werking getreden op 1 januari 2025).

⁷ Zie website SIOD:

https://www.siod.belgie.be/sites/default/files/Downloads/Protocollen/20231215_Samenwerkingsprotocol%20FOD%20Mobiliteit%20en%20SIOD.pdf

De sociale inspectiediensten kunnen dus hierop het toezicht uitoefenen.

Effectmeting

Gelet op de recente inwerkingtreding van deze maatregelen, kan nog niet gerapporteerd worden over hun mogelijke effecten.

Actie 4: Nieuwe beleidsmaatregelen in het kader van de Plannen voor Eerlijke Concurrentie schoonmaak en verhuissector

Projectleider: Beleidscel Dermagne

Indicator 1: Een aan de sector aangepast systeem van aanwezigheidsregistratie

De invoering van de aanwezigheidsregistratie in de schoonmaaksector, opgenomen in de Programmawet van 26 december 2022, is ingegaan op 1 september 2024 (datum inwerkingtreding van de Koninklijke Besluiten). Sedertdien is het voor elke werknemer die bepaalde schoonmaakactiviteiten uitvoert verplicht om het begin en het einde van zijn/haar prestaties en rustpauzes te registreren. Hiertoe is een aparte onlinedienst Check In and Out at Work beschikbaar gesteld bij de RSZ.

Indicator 2: Een aan de verhuissector aangepast systeem van aangifte van werken

Het nieuwe PEC verhuissector vermeldt het instellen van een aan de sector aangepast systeem van aanwezigheidsregistratie IN en UIT voor alle professionele verhuisactiviteiten en op alle locaties waar deze activiteiten wordt uitgevoerd. Dit werd opgenomen in de Wet van 15 mei 2024, maar moet nog worden uitgerold. Inwerkingtreding is voorzien op 1 januari 2026. Tegelijkertijd wordt een regeling inzake hoofdelijke aansprakelijkheid voor sociale schulden ingevoerd.

Daarnaast voorziet de Wet van 15 mei 2024 voor de Verhuissector in de invoering van een regeling inzake hoofdelijke aansprakelijkheid voor loonschulden dewelke uiterlijk op 1 juli 2025 zal ingaan.

Tenslotte werd in dezelfde wet voorzien in de invoering in de private sector van een beperking van de aannemingsketen tot 3 niveaus in deze sector vanaf 1 januari 2025 (cfr. wetgeving overheidsopdrachten).

Effectmeting

Gelet op de recente inwerkingtreding van deze maatregelen, kan nog niet gerapporteerd worden over hun mogelijke effecten.

Actie 5: Vergroten van het afschrikkende effect door informatie over aanpak sociale inspectiediensten en justitie

Projectleider: SIOD

Indicator: aantal publicaties/social media posts op jaarbasis (periode januari – december jaar x)

Er wordt op regelmatige basis gecommuniceerd over de activiteiten van de sociale inspectiediensten en SIOD, zowel op de SIOD-website als op de social media. Om dit te systematiseren werd door de SIOD een communicatieplan opgesteld. Zo worden bv. de flietscontroles aangekondigd en worden de resultaten van flietscontroles en gemeenschappelijke controles uitgevoerd door de arrondissementscellen gecommuniceerd. Verder wordt ook over de Joint Actions gecommuniceerd en worden sommige artikelen uit de media over vaststellingen door sociale inspectiediensten gepost.

In 2024 werd verder een akkoord bereikt met de Unie van Sociale Secretariaten om vanaf januari 2025 flietscontroles ook aan te kondigen bij de erkende sociaal secretariaten. Tevens werd een eerste lijst

met perscontacten aangelegd met het oog op een ruimere aankondiging van de flitscontroles. Vanaf 2025 zal bij aanvang van de flitscontroles ook telkens een persbericht uitgestuurd worden naar de belangrijkste nationale media om de flitscontroles aan te kondigen.

Voorbeeld infographic flitscontrole in de vervoersector (november 2024):



Website

In 2024 werden 55 nieuwsberichten op de SIOD-website geplaatst, waarvan 15 specifiek in het kader van het afschrikfeffect en 8 specifiek in het kader van sociale dumping.

LinkedIn

In 2024 werden 160 berichten geplaatst op de LinkedInpagina van de SIOD, waarvan 70 specifiek in het kader van het afschrikkende effect en 20 specifiek in het kader van sociale dumping. Deze berichten hebben geleid tot 86.830 "unieke weergaven" op LinkedIn.

De LinkedInpagina van SIOD had op 31 december 2024 1.356 volgers. De volgers maken deel uit van de volgende sectoren (top 5): overheidsinstanties 31,7%, rechtspraktijken 5,5%, overheidssteun 3,8%, Services personeelszaken 3,4%, hoger onderwijs 3,3%. In totaal vertegenwoordigen deze groepen 47,7% van de volgers.

Effectmeting

Naast de cijfers met betrekking tot de volgers, het aantal gepubliceerde berichten en het bereik van deze berichten (zie hierboven) is het de intentie om – volgend op de studie die door ELA werd afgerond in oktober 2024 – het bereik van de communicatie meer diepgaand in kaart te brengen. In eerste instantie kan hiervoor gekeken worden naar de berichtgeving rond de flitscontroles.

Actie 6: Effectmeting opleiding sociale dumping voor sociaal inspecteurs, lokale politie en overheden

Projectleider: SIOD

Indicator 1: aantal gevolgde modules van de opleiding 'sociale dumping' per betrokken actor op jaarbasis (periode januari – december jaar x)

De module omtrent de fraudefenomenen werd toegevoegd en werd nogmaals overgemaakt aan de politiediensten.

In de periode 22/09/2022 t.e.m. 16/12/2024 werd minstens één van de 13 e-learning modules door 169 unieke Nederlandstalige deelnemers en door 127 unieke Franstalige deelnemers geconsulteerd. Deze behoren tot de volgende diensten: SIOD, RSZ, RSVZ, FOD WASO (TSW & TWW), RVA, RIZIV, Regionale inspectiediensten (VSI, SPRB & SPW), Politiediensten, FOD Mobiliteit, Regie Der Gebouwen & Facilitair Bedrijf (Vlaanderen).

De evaluatie van de opleiding werd ontvangen en werd verwerkt in een rapport. In totaal werd het evaluatieformulier door 22 respondenten ingevuld. Per module werden de volgende vragen gesteld: 1) ik volgde de module X, 2) deze module voldeed aan mijn ontwikkelingsbehoeften en 3) ik heb binnen deze module voldoende kennis/vaardigheden opgedaan om dit toe te passen binnen mijn dagelijks werk. Voor deze twee laatste vragen werd een Likert-schaal van 1 tot 5 voorzien als antwoordcategorie (1: helemaal niet mee eens – 5: helemaal mee eens). Op basis van de ontvangen antwoorden besluiten we dat de modules 1 (Het toepasselijk arbeidsrecht (Europees en internationaal)) en 3 (Sociale dumping en detachering van (schijn)zelfstandigen) het meest gevolgd werden. De modules 7 (Sociale dumping en aspecten van het Welzijn op het werk) en 8bis (Motem + presentatie van een aantal typische gevallen) werden het minst gevolgd. De hoogste score m.b.t. de mate waarin de module voldeed aan de ontwikkelingsbehoefte vinden we voor de modules 8bis (Motem en presentatie van een aantal typische gevallen) en 9 (het strafrechtelijk beleid en de rol van het OM inzake de strijd tegen de sociale dumping). Dezelfde modules scoren ook het hoogste op de vraag ik heb binnen deze module voldoende kennis/vaardigheden opgedaan om dit toe te passen binnen mijn dagelijks werk'. Hoewel de module 8bis (Motem en presentatie van een aantal typische gevallen) minder gevolgd werd, wordt ze wel goed beoordeeld.

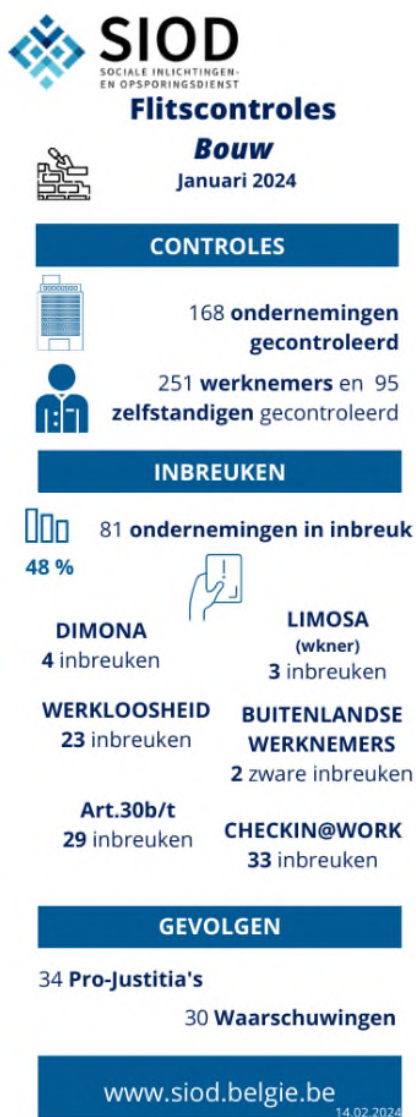
Vervolgens werd ook gevraagd in welke mate de opgedane kennis met collega's kan gedeeld worden (gemiddelde beoordeling 3,59) en of er knelpunten zijn die verhinderen om de opgedane kennis toe te passen. De (zelf gepercipieerde) kennis en competenties voor en na de opleiding werd ook

geëvalueerd: waar de respondenten hun kennis en competenties voor de opleiding gemiddeld 3,05 scoorden op een schaal van 1 tot 5, groeide dit tot 3,86 na de opleiding.

Indicator 2: aantal preventieacties incl. sensibilisering van de overheid als opdrachtgever op jaarbasis (periode januari – december jaar x)

In 2024 hebben vijf flitsacties plaatsgevonden:

- Bouwsector (inclusief elektrotechniek en metaal) in januari 2024 en verhuissector in maart 2024:



- HoReCa-sector in juni 2024 en groene sectoren in september 2024:


SIOD
 SOCIALE INLICHTINGEN-
 EN OPSPORINGSDIENST
Flitscontrole
Horecasector
 juni 2024

CONTROLES

 116 ondernemingen
gecontroleerd

 290 werknemers en 123
zelfstandigen gecontroleerd

INBREUKEN

 54 ondernemingen in
inbreuk

DIMONA
35 inbreuken

**DEELTIJDSE
ARBEID**
17 inbreuken

WERKLOOSHEID
6 inbreuken

**BUITENLANDSE
WERKNEMERS**
7 zware inbreuken

**BUITENLANDSE
WERKNEMERS**
1 lichte inbreuk

GEVOLGEN

 50 Pro-Justitia's
7 Waarschuwingen
3 strafrapporten

www.siod.belgie.be

12.07.2024

Flitscontrole
Groene sectoren
 september 2024

CONTROLES

 85 ondernemingen
gecontroleerd

 321 werknemers en 69
zelfstandigen gecontroleerd

INBREUKEN


24 ondernemingen in inbreuk

DIMONA
7 inbreuken

**Deeltijdse
arbeid**
6 inbreuken

Art. 30bis
3 inbreuken

Check'in @ w
9 inbreuken

GEVOLGEN

 8 Pro-Justitia's
10 Waarschuwingen

www.siod.belgie.be

14.10.24

- Vervoersector in november 2024: zie infographic onder actie 5.

Bijkomend worden er ook controles uitgevoerd op publieke werven (zie ook actie 7 – indicator 2). In 2024 werden 387 dergelijke controles uitgevoerd met een positiviteitsratio van 41%.

Indicator 3: Aantal (bijkomende) meldingen via het Meldpunt door de betrokken overheidsinstanties op jaarbasis (periode januari – december jaar x)

In 2024 heeft het Meldpunt 3 meldingen, afkomstig van overheidsinstanties, ontvangen voor sociale dumping: 1 van de politie en 2 van Steden en Gemeenten. Bijkomend werden nog 10 meldingen sociale dumping ontvangen via de sociale partners.

Effectmeting

Naast de evaluatie die werd ingevuld door de deelnemers (zie indicator 1), worden nog andere elementen in rekening gebracht bij de effectmeting van de opleiding, bv. klachten ontvangen door het MEC (zie indicator 3). Deze methode is geïnspireerd op een paper van de ELA⁸.



Actie 7: Betere screening van sociale clausules in het kader van de wet op de overheidsopdrachten

Projectleider: SIOD

Indicator 1: Nota tot toepassing systematische controles (2023)

De nota werd eind juni 2023 gevalideerd en ondertekend door de ministers Dermagne (Vice-eersteminister en minister van Economie en Werk), Vandenbroucke (vice-eersteminister en minister van Sociale Zaken en Volksgezondheid) en Clarinval (Vice-eersteminister en minister van Middenstand, Zelfstandigen, KMO's en Landbouw, Institutionele Hervormingen en Democratische Vernieuwing). Vervolgens werden de nota en de Gids voor de strijd tegen de sociale dumping bij overheidsopdrachten, uitgevaardigd door de FOD Kanselarij van de Eerste Minister, aan onderstaande instanties overgemaakt:

- Facilitair Bedrijf - Jan Jambon (Minister-president van de Vlaamse Regering en Vlaams minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, Digitalisering en Facilitair Management);
- Waalse Gemeenschap - Elio Di Rupo (Minister-president Wallonië);
- Regie der Gebouwen - Mathieu Michel (Staatssecretaris voor Digitalisering, belast met Administratieve Vereenvoudiging, Privacy en de Regie der gebouwen, toegevoegd aan de eerste minister);
- Beliris - Karine Lalieux (Minister van Pensioenen en Maatschappelijke Integratie, belast met Personen met een handicap, Armoedebestrijding en Beliris);
- NMBS/Infrabel - Georges Gilkinet (Vice-eersteminister en minister van Mobiliteit).

De nota werd mee opgenomen in een kwaliteitsdocument, samen met het screenen van cumulaanvragen. Deze nota zal in 2025 ook voorgesteld worden aan de arrondissementscellen.

⁸ Williams, C.C., Sauka, A. & Plasschaert, I. (2023). Developing methodology and Key Performance Indicators (KPI's) measuring the effectiveness of labour inspectorates. European Platform for Tackling Undeclared Work.

Indicator 2: Aantal controles op publieke werven (vanaf 2024)

In 2024 werden er 387 controles uitgevoerd. Globaal genomen werden er bij 41% van deze controles een inbreuk vastgesteld.

Effectmeting

In 2022 werden 63 controles uitgevoerd op publieke werven, waarvan er 15 positief (met inbreuk) waren (31%). In 2023 lagen zowel het aantal controles (267) als de positiviteitsratio (43%) hoger. In het eerste semester 2024 was de positiviteitsratio iets hoger, met name 45,6% (zie indicator 2) waaruit we voorzichtig afleiden dat de brief een positief effect kan gehad hebben. Voor het volledig jaar 2024 ligt de positiviteitsratio echter iets lager (41%), waaruit we voorzichtig kunnen afleiden dat het effect van de brief wat is gaan liggen.

Actie 8: ELA-conferentie in het kader van het Europees voorzitterschap

Projectleider: FOD WASO – FOD SZ

Indicator 1: Graad van voorbereiding van de conferentie (in 2023)

De voorbereiding en opvolging van de ELA-conferentie gebeurde in het kader van het programma van het Belgische voorzitterschap van de Raad van de EU, dat mede werd beheerd door de FOD's Sociale Zekerheid en Werkgelegenheid. Vier themagroepen hebben gewerkt aan een evaluatie-enquête die van eind mei tot eind juni 2023 online werd afgenomen. Het ontwerp van enquête focuste op de belangrijkste taken van de ELA: 1) toegang tot informatie, 2) bemiddeling & uitwisseling van informatie tussen de lidstaten, 3) gezamenlijke en afgesproken inspecties en het Platform ter bestrijding van zwartwerk, 4) EURES. De respondenten hadden tot 7 juli de tijd om de enquête in te vullen. In totaal hebben 52 personen de vragenlijst ingevuld. In het tweede semester werden de resultaten van de enquête geanalyseerd. De verschillende werkgroepen hebben zich gebogen over de resultaten en de SIOD heeft dan het rapport opgesteld voor wat de derde taak betreft. Het rapport werd bijkomend gevoed worden door bilaterale gesprekken (o.a. met ELA, de Europese Commissie, enkele lidstaten, etc) en maakte het onderwerp uit van een workshop, die de conclusies heeft voorgelegd aan experts zodoende de conclusies verder verfijnd konden worden. Uiteindelijk werd het rapport over de werking van ELA, vanuit een Belgisch perspectief, voorgesteld op de conferentie.

Indicator 2: Uitgevoerde conferentie (in 2024)

De conferentie vond plaats op 25 januari 2024.

Effectmeting

Na de conferentie werd een verslag opgesteld dat over de verschillende (politieke) boodschappen rapporteert die afgeleid kunnen worden uit de conferentie. Het verslag is onderverdeeld in drie grote delen: het eerste deel reflecteert de boodschappen van de sprekers tijdens de plenaire sessies, het tweede deel beslaat de discussies tijdens de panelgesprekken en het laatste deel geeft de discussies tijdens de "break-out sessions" weer.

Actie 9: Uitwerken van (een) mediacampagne(s) ter preventie van sociale dumping in de fraudegevoelige sectoren in samenwerking met ELA

Projectleider: SIOD

Indicator 1: het lanceren van (sociale) mediacampagne(s) op jaarbasis (periode januari – december jaar x)

In 2023 was de social mediacampagne gericht op de bouwsector. Hoewel het zwaartepunt in de week van 16 oktober 2023 lag (ELA week of action), is deze campagne blijven doorlopen tot eind mei 2024. De focus van de campagne lag op het verhogen van het bewustzijn omtrent de rechten en plichten van (gedetacheerde) werknemers en werkgevers. Tijdens de campagne werden meer dan 3.000 posters in 10 talen verspreid via inspectiediensten en sociale partners. Daarbovenop werden 2.000 brochures voor gedetacheerde werknemers in 10 talen verspreid via de arrondissementele cellen.

Net zoals de vorige jaren werd in 2024 opnieuw, in samenwerking met de ELA, een sociale mediacampagne gelanceerd. De campagne, FairHORECAinEU, richt zich hoofdzakelijk op de tewerkstelling van seizoenarbeiders en derdelanders in de sector.

Op 10 januari 2024 heeft een Belgische werkgroep communicatie plaatsgevonden met vertegenwoordigers van de HoReCasector, de SIOD en de Belgische NLO bij ELA. Doel van deze werkgroep was om meer duiding te geven bij de ELA mediacampagne en om input te verzamelen voor de verdere voorbereidingen van de mediacampagne HoReCa zou kunnen gebruikt worden. Op 24 juni 2024 heeft de kick-off vergadering plaatsgevonden voor de campagne. Volgende elementen werden daarbij door de ELA-verantwoordelijken gepresenteerd: campagneplan en timing, voornaamste resultaten van de voorbereidende analyse over de HoReCasector, visuele identiteit van de campagne, introductie tot de voornaamste boodschappen van de campagne en mogelijk campagnemateriaal. Ook op 24 september is een vergadering met ELA doorgegaan, waarin deze elementen verder overlopen werden.

De campagne zelf werd officieel gelanceerd worden op 3 oktober 2024 te Rome en zal verder lopen tot eind juni 2025. Sedert de lancering van de campagne werd er o.a. gewerkt aan de informatiebrochures (samen met de sociale partners). Hiertoe heeft een overleg plaatsgevonden met de SIOD, de sociale partners en de inspectiediensten op 19 november 2024. Na overleg met de sociale partners wordt de laatste hand gelegd aan de informatiebrochures voor de horecasector met het oog op de geplande flitscontrole in horecasector in de maand april 2025. Intern SIOD wordt er gebruik gemaakt van banners en handtekeningen om ruchtbaarheid te geven aan de campagne.

Indicator 2: het uitrollen van gerichte acties op het terrein (o.a. flitscontroles) op jaarbasis (periode januari – december jaar x)

Hoewel de campagne nog niet gelanceerd was, heeft in de week van 10-16 juni een eerste Week of Action plaatsgevonden in de HoReCa. Tijdens die week heeft in België een flitsactie plaatsgevonden in deze sector. Voor de resultaten van deze (en andere) flitscontroles wordt verwezen naar actie 5, indicator 1 en actie 6, indicator 2. Elke flitscontrole wordt uiterlijk 14 dagen voor het begin van de controlemaand aangekondigd op de SIOD-website, LinkedIn & Twitter. De resultaten van de flitscontroles worden via dezelfde kanalen kenbaar gemaakt. Indien de werkgeversorganisaties opgenomen in de betrokken PEC's over een LinkedInaccount beschikken, worden deze getagd bij de aankondiging van een controle om het doelpubliek beter te bereiken.

Effectmeting

In het kader van de jaarlijkse ELA-Campagne werd er in de schoot van de SIOD een werkgroep opgericht met de communicatie-experten van de verschillende sociale inspectiediensten. Binnen deze werkgroep wordt nagedacht over hoe bepaalde campagnes verder kunnen worden ingevuld en opgenomen in de communicatieplanning van de diensten afzonderlijk. Naast een generieke ondersteuning van de algemene boodschap van de campagne, focust elke dienst individueel op de inhoudelijke aspecten van de campagne waarmee ze de meeste voeling heeft. De krachten worden

ook gebundeld en de productie van o.a. banners en video's wordt verdeeld overheen de verschillende communicatiediensten. Zo wordt dubbel werk vermeden en worden de lasten gedeeld.

Sinds 2023 worden ook de sociale partners betrokken bij deze werkgroepen. In het kader van de mediacampagne in de HoReCa-sector is de werkgroep doorgegaan op 10 januari 2024 en 19 november 2024 (zie hierboven, indicator 1).

Om het effect te meten van communicatiecampagnes werd in oktober 2024 een studie afgerond, met ondersteuning van de ELA. De resultaten hiervan worden meegenomen voor 2025.

Actie 10: Verscherpte aandacht voor de arbeidsomstandigheden van vluchtelingen, met inbegrip van vluchtelingen uit Oekraïne

Projectleider: SIOD

Indicator: aantal preventieacties inclusief sensibilisering van de overheid als opdrachtgever op jaarbasis (periode januari – december jaar x)

Naar aanleiding van de oorlog in Oekraïne en de daaropvolgende vluchtelingenstroom werd een werkgroep "Oekraïne" opgericht, die verscheidene initiatieven heeft genomen om vluchtelingen te beschermen tegen mogelijk problematische arbeidssituaties. Zo werd aan de sociaal inspecteurs die deelnamen aan de preventieve flitscontroles uitdrukkelijk gevraagd om verscherpte aandacht te hebben voor de bescherming van de rechten van derdelanders met inbegrip van de Oekraïners zonder deze evenwel te viseren (m.a.w. geen uitsluitende controle van deze nationaliteit). In deze context werd door SIOD, in samenwerking met de sociale inspectiediensten, DVZ en ELA, een folder uitgewerkt waarin de rechten van deze doelgroep kort worden uiteengezet. Hiertoe zijn er ook brochures voor andere sectoren (horeca en groene sectoren) uitgewerkt in 10 talen⁹.

Hieraan gerelateerd werd in overleg met de betrokken federale en regionale inspectiediensten o.a. beslist om binnen de werking van de arrondissementele cellen een aantal bijkomende "proactieve" acties te organiseren. Meer in het bijzonder werd gevraagd om op **maandelijks basis één bijkomende actie per arrondissementele cel te organiseren**. De focus bij deze controles werd gelegd op preventie en controle waarbij de van toepassing zijnde arbeids- en sociale zekerheidsvoorwaarden bij de tewerkstelling van derdelanders, waaronder ook de Oekraïense vluchtelingen centraal staat. Het doel van deze bijkomende actie was om de tewerkstellingssituatie van Oekraïense vluchtelingen, en andere derdelanders, te controleren. Deze controles dienden maandelijks georganiseerd te worden tot eind december 2023. Om de controles te faciliteren stelde de RSZ lijsten ter beschikking, gebaseerd op de gegevens LIMOSA/DIMONA. Uit de praktijk bleek echter dat de detectie van derdelanders/Oekraïners op basis van dergelijke lijsten een moeilijk gegeven is. De effectieve vaststelling van aanwezigheden op basis van deze lijsten bleven beperkt. Er werden daarom ook bijkomend andere bronnen gebruikt, zoals bv. klachten.

In 2024 werden 269 ondernemingen gecontroleerd in het kader van de acties Oekraïne. Daarbij werden 444 werknemers en 233 zelfstandigen gecontroleerd. Bij 48% van de ondernemingen werd een inbreuk vastgesteld.

Wat betreft het aantal aangetroffen Oekraïense onderdanen (of andere derdelanders) moet gezegd worden dat er op basis van de SIOD – databank slechts gedeeltelijke resultaten kunnen gerapporteerd worden aangezien de dimensie "nationaliteit" enkel ingegeven wordt voor werknemers van ondernemingen die inbreuken plegen op de wetgeving inzake buitenlandse arbeidskrachten. In

⁹ Nederlands, Frans, Engels, Bulgaars, Duits, Pools, Portugees, Roemeens, Russisch en Oekraïens.

concreto gaat het over inbreuken inzake het hebben van een verblijfs- en/of arbeidsvergunning, het hebben van een beroepskaart, inbreuken op de Limosa (werknemer en zelfstandige) en Dimona.

Effectmeting

De wijze waarop het effect van deze actie gemeten zou kunnen worden, moet nog verder worden uitgewerkt. Als gevolg hiervan kan hierover nog niet worden gerapporteerd.

Actie 11: Grensoverschrijdende samenwerking inspectiediensten

Projectleider: SIOD

Indicator 1: aantal gemeenschappelijke workshops/staff exchanges op jaarbasis (periode januari – december jaar x)

In 2024 hebben drie staff exchanges plaatsgevonden:

- Litouwen en België (8-9/10 in Litouwen).
- België en Cyprus (22/10 in België).
- Malta en België (13-15/11 in Malta).

Begin oktober is een Belgische delegatie, bestaande uit vertegenwoordigers van SIOD, TSW en TWW, naar **Litouwen** gegaan om kennis en ervaringen uit te wisselen rond o.a. het gebruik van drones en bodycams. Doel hiervan was om het bewustzijn te vergroten van nieuwe praktijken en fenomenen die de performantie op het terrein verbeteren. Met ondersteuning van de Europese Arbeidsautoriteit (ELA) bespraken de Litouwse Arbeidsinspectie, de Estse Arbeidsinspectie en de Belgische deelnemers samen:

- o De aanpak van zwartwerk, illegale arbeid en controles inzake welzijn op het werk in Litouwen, België en Estland;
- o Het gebruik van drones en bodycams bij controleacties in Litouwen. De Belgische en Estse collega's gingen mee op een werfcontrole met de Litouwse arbeidsinspectie en de Litouwse grenspolitie;
- o Ervaringen en tools voor het aanpakken van zwartwerk en illegale arbeid;
- o De controle van uitzendbureaus.

Voor het gebruik van drones en bodycams baseren de Litouwse collega's zich naast de Europese regelgeving op hun nationale wetgeving. De *drones* worden ingezet voor verkenning en observatie (door een administratief medewerker) en voor het monitoren en coördineren tijdens de acties zelf. De belangrijkste resultaten worden geboekt op het vlak van toezicht op de veiligheid en niet-aangegeven arbeid.

Van zodra inspecteurs contact hebben met burgers, werkgevers, etc., wordt de *bodycam* opgezet. Een tekst op hun werkkledij bevat hierover een disclaimer. Het gebruik van de bodycams zorgt voor een rustiger verloop van de controles en meer vertrouwen tussen inspecteur en burger.

Eind oktober heeft België **Cypriotische collega's** ontvangen voor een staff visit rond de Construbadge en MyDia. In de voormiddag werden presentaties gegeven over de Construbadge en MyDia en werd een briefing gehouden voor de controle die in de namiddag is doorgegaan. Vanuit België namen zowel sociale partners als SIOD en sociale inspectiediensten deel aan de staff visit. Cyprus vaardigde eveneens sociale partners en sociaal inspecteurs af. De twee NLO's namen ook deel aan de uitwisseling. Alle deelnemers vonden het verhelderend om na een uiteenzetting in de namiddag 'the boots on the ground' te zetten en in de praktijk het gebruik en de controle via de Construbadge te kunnen meevolgen.

In november is een Belgische delegatie (RSZ, SIOD, NLO) op bezoek gegaan naar **Malta**, met als bedoeling kennis uit te wisselen over bestaande tools en best practices die in beide landen worden gebruikt, met als doel nieuwe inzichten te creëren in de (grensoverschrijdende) aanpak van sociale fraude in beide landen. Gedurende drie dagen werden drie verschillende diensten bezocht en werd kennisgemaakt met drie verschillende Maltese delegaties. De staff visit toonde aan dat de Maltese overheidsdiensten naast elkaar werken in silo's. Data wordt niet actief gedeeld en hoewel diensten vaak naar elkaar doorverwijzen, hebben ze geen zicht op beslissingen die door andere diensten worden genomen. Er blijkt echter een grote discrepantie te bestaan tussen de beschikbare data binnen *servizz.gov* die de burger helpt (zie hieronder), en de sociale inspectiediensten die instaan om misbruik tegen te gaan.

Het *Department of Social Security* (Ministerie van Sociale Zekerheid), houdt zich bezig met uitkeringen, PDA1-formulieren en alles wat te maken heeft met Verordening 883. Databanken zijn niet gekoppeld overheen de instellingen (bvb. Rijksregister in België en Kruispuntbank Sociale Zekerheid) waardoor data opnieuw moet opgevraagd worden of men zich moet behelpen met de data uit een voorgaande uitkeringsaanvraag. De dienst beschikt niet over een inspectiedienst maar kan wel zelfstandig uitgebreide bankinformatie opvragen bij uitkeringsaanvragen.

Het *Department of Industrial and Employment Relations* (DIER) is de arbeidsinspectie die zich bezighoudt met zaken die te maken hebben met arbeidsomstandigheden zoals lonen en werktijden. Via een terreinbezoek werd duidelijk dat de inspectiedienst hun onderzoek maar beperkt (kan) voorbereiden. De inspecteurs hanteren hierbij vaak samples waarbij ze binnen de onderneming overgaan tot het selecteren van een aantal werknemers die op verschillende diensten/functies werken. Ze werken louter op basis van de verklaringen en de stukken die zijn voorgelegd en kijken vervolgens na of bepaalde zaken al dan niet in orde zijn. Pas dan nemen ze de nodige acties en gaan ze bijkomende diensten bevragen om zaken te gaan verifiëren en vervolgens indien nodig maatregelen te treffen.

Tenslotte werd meer informatie bekomen over *Servizz.gov*. Dit is een overheidsknooppunt dat alle overheidsdiensten onder één dak brengt. Het overschouwt 1.600 verschillende overheidsdiensten van bvb. vragen omtrent het pensioen t.e.m. een melding van een losgelopen hond. Deze front office ontvangt alle aanvragen en na assessment worden deze beantwoord of doorgestuurd naar de desbetreffende dienst waaronder bijvoorbeeld de twee bovenstaande diensten. De medewerkers van *Servizz.gov* beschikken zodoende over alle nodige toegangen tot de bestaande databanken om burgers door te verwijzen.

Indicator 2: aantal MOU, samenwerkingsovereenkomsten, afspraken (mondeling/schriftelijk) die door de bevoegde sociale inspectiediensten en/of administraties zijn besproken en onderhandeld op jaarbasis (periode januari – december jaar x)

In 2024 werden geen dergelijke afspraken besproken.

Indicator 3: aantal ondertekende verdragen (inzake sociale fraudebestrijding) tussen België en andere landen (EU of derde landen) op jaarbasis (periode januari – december jaar x)

Er is in 2024 verder gewerkt aan het Benelux-verdrag inzake sociale fraudebestrijding: gegevensuitwisseling, gezamenlijke inspecties, enz.

Effectmeting

De wijze waarop het effect van deze actie gemeten zou kunnen worden, moet nog verder worden uitgewerkt. Als gevolg hiervan kan hierover nog niet worden gerapporteerd.

Programmadoel 2: Snellere en betere **detectie** van gevallen van sociale dumping

Actie 12: Betere detectie van sociale dumping door het gebruik van het meldpunt eerlijke concurrentie

Projectleider: SIOD

Indicator 1: Informatiecampagne naar de bevoorrechte partners in 2023

De informatiecampagne werd op 18 april 2024 verstuurd naar de partners, met name de partners die zijn aangesloten bij het MEC, de steden en gemeenten en de POD Maatschappelijke Integratie.

Daarnaast werd gewerkt aan de ontwikkeling van nieuwe scenario's (koerierdiensten, onrechtmatige ter beschikkingstelling en platformeconomieën). Deze zijn opgemaakt en gevalideerd. Omwille van andere wettelijke opdrachten bij de ICT-dienst werd de softwareontwikkeling uitgesteld. Om de publicatie van de nieuwe scenario's niet langer uit te stellen werd gezocht naar een externe oplossing. De kennisoverdracht werd gestart, maar de effectieve beschikbaarheid van de nieuwe scenario's wordt pas verwacht in 2025.

Effectmeting

Als effectmeting voor deze actie wordt een hogere meldingsbereidheid van de actoren voorgesteld (zie Actieplan). In de periode van 1 januari 2024 t.e.m. 21 april 2024 heeft het MEC 4 meldingen over sociale dumping ontvangen van de sociale partners. Vanaf 22 april t.e.m. het einde van 2024 werden er 9 meldingen ontvangen vanuit de sociale partners. Het hoger aantal meldingen na de campagne kan echter niet per definitie toegewezen worden aan het effect van de campagne. De periode na de campagne (36 weken) is immers 2,25 keer langer dan de periode voor de campagne (16 weken). In dat opzicht is een verhoging van het aantal klachten met factor 2,25 ($4 \times 2,25 = 9$) verklaarbaar door de langere periode waarin de meldingen konden gebeuren. Naar de toekomst toe zal dus moeten nagedacht worden over een andere en/of bijkomende effectmeting van de communicatiecampagne.

Actie 13: Betere detectie van sociale dumping door het gebruik van dataminingsmodellen

Projectleider: RSZ

Indicator: aanleveren van een lijst van targets per trimester met inbegrip van nieuwe fraudefenomenen op jaarbasis (periode januari – december jaar x).

Volgens de rapportering heeft de RSZ in 2024, zoals voorzien in het Actieplan, 4 lijsten van targets aangeleverd. Er werden structuren opgezet om de onderzoeken identiteitsfraude te onderzoeken en hun resultaten te monitoren.

Er kan worden meegegeven dat er 827 formulieren werden uitgestuurd waarvan er 393 opnieuw aan de RSZ-dataminers werden overgemaakt (48%). Er werden 108 werven gecontroleerd waarvan 76 met een vermoeden van sociale dumping (70,3%). Op 32 werven (29,6%) werden geen vaststellingen gedaan. Wat de gecontroleerde ondernemingen betreft (447) werden bij 172 (38,5%) een vermoeden van sociale dumping vastgesteld. Bij 275 ondernemingen (61,5%) werden geen inbreuken vastgesteld.

Effectmeting

De wijze waarop het effect van deze actie gemeten zou kunnen worden, moet nog verder worden uitgewerkt. Als gevolg hiervan kan hierover nog niet worden gerapporteerd. Wel is duidelijk dat feedback van de eindgebruiker van de lijsten noodzakelijk is om de targetlijst te optimaliseren.

Actie 14: Oprichten themaregister

Projectleider: SIOD

Indicator 1: uitgewerkt register

Een verkennende oefening is gemaakt binnen de ELA-documentatie, die geresulteerd heeft in de publicatie van een aantal samenvattingen van ELA-studies op het Extranet van de SIOD. Een bredere oefening dwingt zicht echter op om alle relevante informatie te verzamelen, te labelen en te archiveren. In 2024 is gewerkt rond het identificeren van de bestaande documentatie, een boomstructuur tot classificatie en een eerste verkenning van mogelijke tools die dergelijk register kunnen ondersteunen. Verder werd gewerkt aan een procedure om de informatie beschikbaar te stellen aan de inspectiediensten.

Indicator 2: up to date fraudefenomeenfiches

In 2024 werd een nieuwe fraudefenomeenfiche m.b.t. de vleessector gefinaliseerd. Een fiche over de taxi-sector werd aangevat.

Indicator 3: actualiseren en opstellen van nieuwe gebruiksvriendelijke checklists en guidelines

Op 15 februari 2024 werd een geactualiseerde checklist gepubliceerd voor de verhuissector en op 27 september gebeurde hetzelfde voor de transportsector. Later op het jaar werd nog een checklist gefinaliseerd voor de garage- en koetswerksector en voor de car-wash-sector.

Op 28 maart 2024 werden de geactualiseerde guidelines voor de transportsector afgerond. Deze werden eveneens gepubliceerd op de website van de SIOD. Op 29 oktober 2024 werden de guidelines voor de begrafenissector gepubliceerd op de SIOD website.

Effectmeting

De wijze waarop het effect van deze actie gemeten zou kunnen worden, moet nog verder worden uitgewerkt. Als gevolg hiervan kan hierover nog niet worden gerapporteerd.

Programmadoel 3: Het opzetten van doelgerichte onderzoeken en **controles** in sociale dumping
Actie 15: Sociale Dumpingonderzoeken (met focus op 3de landers en Braziliaanse filières)

Projectleider: RSZ

Indicator: 3.000 sociale dumpingonderzoeken op jaarbasis (periode januari – december jaar x), waarvan minstens 200 inzake de Braziliaanse filières en minstens 400 inzake de detachering van derdelanders op jaarbasis (periode januari – december jaar x)

In 2024 werden **8.723** onderzoeken sociale dumping uitgevoerd, waarvan 319 inzake Braziliaanse filières en 1.029 inzake detachering van derdelanders.

Deze onderzoeken kunnen als volgt verdeeld worden over de diensten:

| | Sociale dumpingonderzoeken (totaal) | Braziliaanse filières | Derdelanders |
|------|-------------------------------------|-----------------------|-------------------|
| RSZ | 2.606 | 140 | 265 |
| RSVZ | 543 ¹⁰ | 11 | 59 |
| TSW | 5.574 | 168 ¹¹ | 705 ¹² |

¹⁰ Daarnaast heeft het RSVZ in 2024 1.864 personen gecontroleerd tijdens acties sociale dumping.

¹¹ Bovenop deze 168 onderzoeken, uitgevoerd door de équipes Posted Workers en Vervoer, werden nog 45 onderzoeken uitgevoerd door de regionale directies van TSW waarin Brazilianen betrokken waren.

¹² Bovenop deze 705 onderzoeken, uitgevoerd door de équipes Posted Workers en Vervoer, werden nog 921 onderzoeken uitgevoerd door de regionale directies van TSW waarin derdelanders betrokken waren.

| | | | |
|---------------|--------------|------------|--------------|
| TOTAAL | 8.723 | 319 | 1.029 |
|---------------|--------------|------------|--------------|

De RSZ merkt een aantal evoluties op binnen bestaande fraudefenomenen. De dienst blijft stijgingen zien in het aantal (en vooral het aandeel) derdelanders die vooral via welbepaalde landen gedetacheerd worden. De klassieke stromen via Polen, Portugal, Litouwen en Slovenië blijven bestaan, maar ook in andere landen zoals bv. Kroatië is een stijging in het aandeel derdelanders aanzienlijk. Zeker bij de derdelanders wordt er meer en meer gewerkt via art 13, de zogezegd gelijktijdige tewerkstelling, in plaats van de zuivere art 12 tijdelijke detachering (die het de facto in de praktijk zou moeten zijn). Zo wordt niet alleen de lidstaat met de gemakkelijkste toegang tot de EU gekozen, maar wordt ook geprobeerd om de wat strengere art 12 detachingsvoorwaarden te omzeilen via art 13 met minder formele verplichtingen (o.a. geen voorafgaande tewerkstelling, mogelijkheid tot onmiddellijke "detachering" bij aanwerving, mogelijkheid tot vervang "detachering", geen beperking in de tijd, enz...). In enkele lidstaten zoals Polen en Portugal wordt misbruik vastgesteld van specifieke visa om toegang te krijgen tot hun lokale arbeidsmarkt om vervolgens alsnog onmiddellijk te worden "gedetacheerd", ondanks dat deze gunstvisa enkel bedoeld waren voor het opvangen van specifieke tekorten op hun lokale arbeidsmarkt. Tenslotte merkt de RSZ op het terrein op dat meer en meer valse A1-documenten worden voorgelegd, wat niet alleen gevolgen kan hebben voor de tewerkstellingsstatus van derdelanders maar ook algemeen duidt op problemen met de detachingsvoorwaarden en zelfs puur frauduleuze praktijken (gebruik van valse stukken in sociaal strafrecht).

De meest voorkomende inbreuken zijn de volgende, per type en per dienst:

1) Algemeen

- RSZ: verordening (EG) 883/2004 (GOT), elektronische aanwezigheidsregistratie (checkin@work), LIMOSA
- TSW: Dimona, opmaak individuele rekening, geen kopie Arbeidsreglement aan TSW, tijdstip betaling loon
- RSVZ: Onwettige detachering/gelijktijdige tewerkstelling voor de onderzoeken sociale dumping en Limosa voor de ePV's

Wat betreft het gevolg dat gegeven werd aan de positieve onderzoeken in 2024:

- RSZ:

| Gevolg | Aantal |
|--------------------------------------|---------------|
| Inlichtingen en adviezen verschaffen | 247 |
| Opvolgen strafrapport | 36 |
| Overmaken aan een andere directie | 68 |
| Overmaken aan een externe dienst | 96 |
| PJ opgesteld | 325 |
| PJ/strafrapport door andere dienst | 137 |
| Regularisatie | 338 |
| Straf rapport | 391 |
| Waarschuwing | 202 |
| TOTAAL | 1.840 |

- TSW: 2.964 waarschuwingen, 702 regularisaties, 2.259 PJ's en 164 strafrapporten.
- RSVZ: voorstel tot regularisatie n.a.v. intrekking A1 (voor de onderzoeken sociale dumping)

2) Braziliaanse filières

- RSZ: checkin@work, Verordening (EG) 883/2004 (GOT) – werknemer, werkgever: inbreuk melding werknemer
- TSW: 1) geen verblijf of arbeidsvergunning, 2) betaling loon illegale derdelanders, 3) dimona, 4) hoofdelijke aansprakelijkheid derdelanders
- RSVZ: geen enkel van de onderzoeken betrof een positief onderzoek¹³.

Wat betreft het gevolg dat gegeven werd aan de positieve onderzoeken bij de RSZ in 2024:

| Gevolg | Aantal |
|--------------------------------------|---------------|
| Inlichtingen en adviezen verschaffen | 9 |
| Opvolgen strafrapport | 1 |
| Overmaken aan een andere directie | 3 |
| Overmaken aan een externe dienst | 6 |
| PJ opgesteld | 27 |
| PJ/strafrapport door andere dienst | 13 |
| Regularisatie | 15 |
| Strafrapport | 27 |
| Waarschuwing | 7 |
| TOTAAL | 108 |

De gevolgen die door TSW gegeven zijn aan de positieve onderzoeken zijn: 69 waarschuwingen, 19 regularisaties, 299 PJ's en 11 strafrapporten.

3) Derdelanders

- RSZ: Limosa, Verordening (EG) 883/2004 (GOT), elektronische aanwezigheidsregistratie (c@w),
- TSW: dimona, geen arbeids – noch verblijfsvergunning, betaling loon illegale derdelanders
- RSVZ: onwettige detachering/gelijktijdige tewerkstelling voor de onderzoeken sociale dumping

Wat betreft het gevolg dat gegeven werd aan de positieve onderzoeken:

- RSVZ: voorstel tot regularisatie n.a.v. intrekking A1 (voor de onderzoeken sociale dumping)
- TSW: 420 waarschuwingen, 374 regularisaties, 2.545 PJ's en 53 strafrapporten
- RSZ: zie tabel

| Gevolg | Aantal |
|--------------------------------------|---------------|
| Inlichtingen en adviezen verschaffen | 25 |
| Overmaken aan een andere directie | 15 |
| Overmaken aan een externe dienst | 15 |
| PJ opgesteld | 51 |
| PJ/strafrapport door andere dienst | 23 |
| Regularisatie | 21 |

¹³ Uit de vergaderingen in het kader van de programmawerking sociale dumping is volgens het RSVZ gebleken dat de Braziliaanse filières tot nu toe een exclusief probleem vormen bij de loontrekkenden.

| | |
|---------------|------------|
| Strafrapport | 34 |
| Waarschuwing | 29 |
| TOTAAL | 213 |

Effectmeting

De diensten kunnen, in het kader van de effectmeting, eveneens het aantal positieve onderzoeken rapporteren. Onderstaande tabel geeft het aantal positieve onderzoeken weer voor 2024:

| | | RSZ | TSW | RSVZ | TOTAAL |
|-------------------------------------|-----------------------|-------|-------------------|-----------------|---------------|
| Algemeen | Onderzoeken | 2.606 | 5.574 | 543 | 8.723 |
| | Positieve onderzoeken | 1.586 | 2.036 | 100 | 3.722 |
| | <i>Ratio</i> | 60,9% | 36,5% | 18,4% | 42,7% |
| Waarvan Braziliaanse filières | Onderzoeken | 140 | 168 | 11 | 319 |
| | Positieve onderzoeken | 108 | 123 ¹⁴ | 0 | 231 |
| | <i>Ratio</i> | 77,1% | 73,2% | 0% | 72,4% |
| Waarvan derdelanders | Onderzoeken | 265 | 705 | 59 | 1.029 |
| | Positieve onderzoeken | 213 | 383 ¹⁵ | 2 ¹⁶ | 598 |
| | <i>Ratio</i> | 80,4% | 54,3% | 3,4% | 58,1% |



¹⁴ Daarbovenop zijn er 36 positieve onderzoeken uitgevoerd door de regionale directies.

¹⁵ Daarbovenop zijn 541 positieve onderzoeken uitgevoerd door de regionale directies.

¹⁶ Het RSVZ behoudt zijn focus op de derdelanders ondanks de lage ratio van positieve dossiers. Volgens het RSVZ wijst ervaring echter uit dat het probleem met niet-Europeanen inzake sociale dumping zich vooral in het loontrekkende statuut bevindt. Europese en nationale wetgeving op het gebied van verblijf en (grensoverschrijdende) tewerkstelling leent zich nu eenmaal meer tot de mogelijkheid om aan sociale dumping te doen bij loontrekkenden dan bij zelfstandigen.

Actie 16: Misbruik inzake grensoverschrijdende verboden terbeschikkingstelling

Projectleider: TSW

Indicator: 50 onderzoeken op jaarbasis (periode januari – december jaar x)

TSW engageerde zich om 50 onderzoeken uit te voeren op jaarbasis en heeft er in 2024 107 uitgevoerd. Dit gaat om alle onderzoeken uitgevoerd door de équipes internationale tewerkstelling en vervoer, waarin minstens 1 inbreuk is gevonden op de wetgeving terbeschikkingstelling (met PJ, waarschuwing of regularisatie). Dit betekent dat dit zowel onderzoeken naar buitenlandse werkgevers omvat als naar Belgische ondernemingen (de ‘frauduleuze inlener’). TSW weet niet op voorhand of een controle aanleiding zal geven tot een onderzoek naar verboden terbeschikkingstelling. De start van een onderzoek is bv. een werfbezoek en de hoofdmaterie waarvoor TSW die werf bezoekt, bv. LIMOSA. Het is pas door het onderzoek te voeren dat bepaalde materies naar boven komen, zoals verboden terbeschikkingstelling.

Effectmeting

Onderstaande tabel geeft een overzicht van de gevolgen die gegeven werden aan de positieve onderzoeken per sector.

| | Waarschuwing | Regularisatie | PJ |
|---|--------------|---------------|----|
| Administratieve en ondersteunende activiteiten ten behoeve van kantoren en overige zakelijke activiteiten | 1 | 0 | 0 |
| Bouw van gebouwen; ontwikkeling van bouwprojecten | 2 | 1 | 29 |
| Detailhandel, m.u.v. de handel in auto’s en motorfietsen | 1 | 0 | 3 |
| Diensten in verband met gebouwen; landschapsverzorging | 2 | 0 | 3 |
| Gespecialiseerde bouwwerkzaamheden | 5 | 0 | 25 |
| Groothandel en handelsbemiddeling, m.u.v. de handel in motorvoertuigen en motorfietsen | 5 | 0 | 0 |
| Inzameling, verwerking en verwijdering van afval; terugwinning | 1 | 0 | 0 |
| Reparatie en installatie van machines en apparaten | 1 | 0 | 3 |
| Terbeschikkingstelling van personeel | 1 | 0 | 2 |
| Verhuur en lease | 1 | 0 | 0 |
| Vervaardiging van andere niet-metaalhoudende minerale producten | 1 | 0 | 0 |
| Vervaardiging van andere transportmiddelen | 0 | 0 | 1 |
| Vervaardiging van producten van metaal, exclusief machines en apparaten | 1 | 0 | 0 |
| Vervaardiging van voedingsmiddelen | 1 | 0 | 4 |
| Vervoer over water | 1 | 0 | 0 |
| Vervoer te land en vervoer via pijpleidingen | 13 | 0 | 0 |
| Weg-en waterbouw | 2 | 0 | 7 |

Actie 17: Synergie sociale fraude en welzijn op het werk bij uitzendkantoren

Projectleider: TWW

Indicator: 40 onderzoeken op basis van de aangeleverde listings door de directie Datamining van RSZ, op jaarbasis (periode januari – december jaar x)

Het eindrapport van 2023 toonde aan dat deze onderzoeken veel middelen vereisen in functie van de opbrengsten van de onderzoeken. In overleg met de Beleidsellen werd beslist om deze actie niet verder te zetten in 2024.

Effectmeting

De wijze waarop het effect van deze actie gemeten zou kunnen worden, moet nog verder worden uitgewerkt. Als gevolg hiervan kan hierover nog niet worden gerapporteerd.



Actie 18: “Joint and concerted actions” in het kader van de werking van de Europese Arbeidsautoriteit (ELA), verderzetting van de actieve deelname in het kader van het Platform ter bestrijding van het Zwartwerk (UDW) en gemeenschappelijke controles onder meer in het kader van de Benelux

Projectleider: SIOD

Indicator: minimum 5 gemeenschappelijke (AIC-) acties, controles en onderzoeken op jaarbasis (periode januari – december jaar x) onder de coördinatie van SIOD, met ten minste één inspectiedienst van een andere lidstaat.

In 2024 zijn er 13 gezamenlijke en/of overlegde acties doorgedaan. Vijf daarvan werden uitgevoerd in de transportsector, één in de bouwsector, één in horeca, twee in de binnenscheepvaart, één in de zeevisserij, één in de luchtvaartsector en twee in de sectoren ‘carwashes, nachtwinkels, horeca en logistieke centra’. Verschillende van deze CJ’s werden uitgevoerd in het kader van de Joint Action Days van ELA en Europool en/of de Week of Actions van ELA.

Transportsector

De eerste actie in de transportsector is doorgedaan op **20 februari 2024**. Deze multidisciplinaire controle op het zwaar vervoer werd georganiseerd door het Arbeidsauditoraat, de Federale Wegpolitie, de ELA en SIOD en ging door op de E40 te Wetteren. In totaal nemen meer dan 250 inspecteurs van 18 verschillende politie, sociale en andere inspectiediensten deel aan deze

multidisciplinaire actie. Daarnaast waren er met de ondersteuning van ELA ook observatoren uit Nederland, Frankrijk en Duitsland aanwezig. De actie kreeg de naam Albatross. Dit acroniem staat voor “Achieving a Lot By Acting Together Regarding Operational Successes on the Street”. Daarnaast is er ook de symbolische betekenis waarbij de albatros als sierlijke zeevogel met de grootste spanwijdte van alle nu levende vogels de vele diensten die deelnemen aan deze actie kan herbergen onder haar vleugels. Door de multidisciplinaire aanpak van de actie worden de voertuigen in één controle “volledig” gecontroleerd op alle aspecten waarvoor de aanwezige diensten bevoegd zijn.

In totaal werden 215 voertuigen aan een controle onderworpen. Er werden een 180-tal inbreuken vastgesteld bij 164 voertuigen. Het ging onder meer om 28 inbreuken op de sociale wetgeving (illegale tewerkstelling, economische uitbuiting, dimona, ...), 22 overtredingen op de rij- en rusttijden of het gebruik van de tachograaf, 21 inbreuken met betrekking tot ladingzekering of overlading, 21 inbreuken met betrekking tot de technische eisen, 2 inbreuken met betrekking tot dierenwelzijn en 2 met betrekking tot voedselveiligheid. Er werden openstaande boetes geïnd door de Vlaamse Belastingdienst (22) en de Douane (13), één persoon stond geseind met een bevel tot gevangenneming van 18 maanden, 4 chauffeurs werden betrapt op het gebruik van een gsm achter het stuur, 3 chauffeurs hadden geen geldig rijbewijs, 1 chauffeur testte positief op drugs, 2 PV's voor drugsbezit, 1 PV voor illegale wapendracht. In totaal werd voor 125.860,13 euro aan boetes geïnd. Waar nodig, bijvoorbeeld in geval van inbreuken op de sociale wetgeving, werd verder onderzoek opgestart. De actie werd bezocht door de ministers van Werk, Sociale Zaken, Mobiliteit en Binnenlandse zaken.



Op **13 en 14 mei** 2024 vond een Joint Inspection in de transportsector plaats in Nederland (Moerdijk en Gorinchem), georganiseerd door de Nederlands politie, Inspectie Leefomgeving en Transport (ILT) en de Nederlandse arbeidsinspectie. De controles waren in het bijzonder gericht op de niet-naleving van de toepasselijke Europese en nationale regels inzake de sociale aspecten (naleving van de rij- en rusttijdregels en tachograafregels van het zwaar internationaal wegvervoer), detacheringsregels en zwartwerk. België werd vertegenwoordigd door 4 observatoren (FOD Mobiliteit, TSW Vervoer en Federale Wegpolitie), samen met collega's uit Duitsland (2).

Een dag later, op **15 mei** 2024 ging eveneens een CJJ door, deze keer in Plovdiv, Bulgarije. Deze werd georganiseerd door de Bulgaarse transportinspectie. De controles (bestaande uit een wegcontrole en

een bedrijfscontrole) waren in het bijzonder gericht op de niet-naleving van de toepasselijke Europese en nationale regels inzake de sociale aspecten (naleving van de rij- en rusttijdregels en tachograafregels van het zwaar wegvervoer), verkeersveiligheid en de vestigingsvoorwaarden. Observatoren uit België (SIOD, federale politie en TSW Vervoer) namen deel aan deze actie. Interessant was te zien hoe in Bulgarije een geïntegreerd systeem gebruikt wordt om de vastgestelde inbreuken automatisch aan de Erru-databank toe te voegen.

Deze acties in het buitenland kaderden in de actieweek Wegvervoer (13-19 mei 2024) met steun van de Europese Arbeidsautoriteit (ELA) en European Roads Policing Network ROADPOL. Tijdens deze week waren 19 lidstaten betrokken, werden 555 voertuigen gecontroleerd, werden 396 inbreuken vastgesteld en werd voor meer dan 273.000 euro boetes uitgeschreven voor 396 overtredingen.

De Belgische actie op Pincermaandag **20 mei** 2024 behoorde ook tot deze actieweek wegvervoer. De cijfers laten zien dat België nog steeds een koploper is qua resultaten. Deze actie, genaamd PUKHUS, werd georganiseerd door de Politiezone Antwerpen, de Europese Arbeidsautoriteit (ELA) en de SIOD, onder leiding van de arbeidsauditeur in Antwerpen. Dankzij de ondersteuning van ELA werden de Belgische sociaal inspecteurs ondersteund door collega's uit Bulgarije, Litouwen, Polen en Roemenië. Ook de ministers van Justitie en Binnenlandse Zaken en vertegenwoordigers van de sociale partners kwamen kijken naar de uitdagingen waarvoor de inspectiediensten in de transportsector staan.

De klemtoon van de controles lag op het respecteren van de bepalingen van het Mobility Package. Het Mobility Package is een pakket van Europese wet- en regelgeving voor de transportsector. Deze wetgeving is er in het voordeel van de chauffeurs en waakt over hun arbeids- en leefomstandigheden. In die zin was de controle eerder gericht op het beleid van de werk- of opdrachtgevers van de chauffeurs. Zo moeten werkgevers er onder andere voor zorgen dat de chauffeurs hun wekelijkse lange rust, ook wanneer zij in het buitenland verblijven, niet in hun vrachtwagen doorbrengen, maar in een hotel of ander passend verblijf. Daarnaast moeten werkgevers ervoor zorgen dat de chauffeurs elke vier weken naar huis kunnen terugkeren en moeten de buitenlandse vrachtwagens elke acht weken terugkeren naar het land van de vestiging van de firma.

Op de parking waren 341 vrachtwagens aanwezig. Alle 203 voertuigen waarvan de bestuurder aanwezig was werden gecontroleerd. Dit leverde volgende resultaten op:

- 135 inbreuken waarbij de chauffeur zijn weekendrust in het voertuig doorbracht;
- 70 vaststellingen waarbij het voertuig de afgelopen acht weken niet naar het thuisland is gereden;
- 48 vaststellingen waarbij de bestuurder al langer dan 4 weken van huis was.

De vaststellingen inzake de terugkeer van de voertuigen en de chauffeurs werden aan de inspectiediensten van de uitzendlanden overgemaakt voor verdere controle en eventuele sanctionering. In totaal werd voor 255.762 euro aan boetes uitgeschreven, voornamelijk voor weekendrust in het voertuig, meestal ten aanzien van het transportbedrijf (en dus niet van de chauffeur zelf). Drie trailers werden bestuurlijk verzegeld omwille van een gevaar voor de openbare gezondheid en veiligheid en één andere werd geïmmobiliseerd wegens het ontbreken van de nodige transportdocumenten.

De sociale inspectiediensten startten een onderzoek op naar een Roemeens bedrijf dat de parking als uitvalsbasis voor de activiteiten gebruikt.



Op **11 november 2024** is de vijfde actie in deze sector doorgegaan te Zeebrugge, de zogenaamde Riposso-actie. Onder leiding van het Arbeidsauditoraat organiseerden de Federale Politie, de Europese Arbeidsautoriteit ELA en de SIOD op 11 november een grootschalige controleactie op het goederenvervoer in de haven van Zeebrugge. Aan de actie namen zowat alle sociale en andere inspectiediensten met bevoegdheden binnen het domein van het goederenvervoer deel, alsook collega's uit Duitsland, Malta, Nederland, Polen en Roemenië. In uitvoering van het Plan voor een Eerlijke Concurrentie in de transportsector werden ook de sociale partners van de sector uitgenodigd om de actie bij te wonen.

In totaal werden 168 vrachtwagens gecontroleerd, hierbij werden voornamelijk volgende overtredingen vastgesteld bij 110 chauffeurs:

- 97 inbreuken: Verblijf in de vrachtwagen tijdens de wekelijkse lange rust;
- 4 inbreuken op vervalste boorddocumenten;
- 7 inbreuken: Detachering;
- 12 inbreuken: Terugkeer van de bestuurders naar het thuisland;
- 10 inbreuken op het bestuurdersattest waarbij in 6 gevallen illegale tewerkstelling werd vastgesteld;
- 2 inbreuken: Welzijn op het werk.

Van de 6 bestuurders die betrokken waren bij de inbreuken illegale tewerkstelling, kregen 4 personen het bevel het grondgebied te verlaten. Twee anderen werden overgebracht naar een gesloten instelling voor illegalen met het oog op repatriëring. De kosten van verblijf en repatriëring van de illegale werknemers kunnen integraal verhaald worden op de hun werkgevers, bovenop de te betalen geldboetes voor het ontbreken van het bestuurdersattest en illegale tewerkstelling.

Toezicht Welzijn op het Werk legde de uitbater van één van de parkings maatregelen op met betrekking tot de sanitaire voorzieningen op zijn parking. Daarnaast volgt verder onderzoek naar een werkgever die voor het internationaal vervoer van auto's gebruik maakt van vrachtwagens met een te kleine slaapruijnte. Zulke vrachtwagens met verlaagde cabines zijn niet geschikt om in te overnachten.

Er werd voor 192 467 € aan boetes geïnd (via onmiddellijke inningen en consignaties).

Bouwsector

De actie in de bouwsector, op **23 april 2024**, is doorgegaan in Cyprus. Arbeidsinspecteurs en sociale partners uit Griekenland, België, Litouwen en Finland, samen met vertegenwoordigers van de Cypriotische arbeidsinspectie en Cypriotische vakbonden en werkgeversorganisaties, kwamen bijeen voor het Mutual Assistance Project (MAP) in Nicosia, Cyprus. Het MAP richtte zich op het identificeren van oplossingen om de Cypriotische Arbeidsinspectie beter in te staat te stellen zwartwerk op te sporen en aan te pakken, zoals een mogelijke invoering van sociale/arbeids-ID-kaarten (bv ConstruBadge) in de bouwsector. De deelnemers namen deel aan een gezamenlijke inspectie in de bouwsector, die ook door ELA werd ondersteund.

Horeca

Op **13 en 14 juni 2024** werd in Cyprus (Ayia Napa en Protaras) een gezamenlijke controles uitgevoerd in het kader van de “Week of Action” in de horeca (hotels en restaurants) met ondersteuning van ELA. Naast waarnemers uit Griekenland (2) en Litouwen (2) waren 4 Belgische inspecteurs aanwezig. De observatoren vonden de aanpak van Cypriotische collega’s herkenbaar maar ook inspirerend. Ze stelden vast dat er streng werd opgetreden doch ook ruimte was om de stem van de werknemers als van de werkgevers te laten horen tijdens de controles.

Tijdens deze “joint inspection” lag de klemtoon op de naleving van de wetgeving inzake sociale zekerheid, detacheringregels, veiligheid en gezondheid op het werk en het controleren van zwartwerk in de horeca. Er zijn 10 aanmaningen uitgedeeld met boetes naar verwachting van meer dan 86.000 euro. Naast controles in Cyprus werden er tijdens de Week of Action (10-16 juni 2024) eveneens gezamenlijke controles uitgevoerd in Litouwen en Roemenië. In totaal werden 423 werknemers en 50 bedrijven gecontroleerd.

Binnenscheepvaart

Op **26 september 2024** namen de Belgische sociale inspectiediensten voor het eerst deel aan de door ELA en AQUAPOL georganiseerde Actieweek in de sector van de binnenscheepvaart. In België werden de inspecteurs vergezeld van Nederlandse en Duitse collega’s waarbij de relaties met de verschillende betrokken stakeholders verder werd uitgebouwd, de kennis en expertise vergroot en kennis gedeeld. Naast de algemene controle van de toepasbare sociale zekerheid, loon- en arbeidsvoorwaarden, lag de gemeenschappelijke focus op de controle van buitenlandse uitzendkantoren die derdelanders tewerkstellen. Daarnaast volgden 12 sociaal inspecteurs als observator controles op vracht- en passagiersschepen in Nederland.

In totaal werden in België 13 vrachtschepen, 20 werknemers, 4 zelfstandigen gecontroleerd, waaronder 3 buitenlandse uitzendkantoren. Op het vlak van sociale wetgeving werden de volgende vaststellingen gedaan: illegale tewerkstelling (x2), Limosa, foutieve onderwerping aan de RSZ, loon- en arbeidsvoorwaarden.

Zeevisserij

Op **9 oktober 2024** is een actie doorgegaan in Ierland in de sector van de zeevisserij. Het hoofddoel van de gemeenschappelijke actie was om schepen van de Belgische vloot te kunnen controleren (Dimona, tijdsregistratie, illegale tewerkstelling) en te leren van elkaar (Belgische en Ierse arbeidsinspectie). Vier Belgische sociaal inspecteurs van TSW en TWW namen deel aan de actie; aan Ierse kant namen leden van de Ierse arbeidsinspectie deel. Er werden 2 Belgische schepen gecontroleerd. Op het eerste schip werden volgende inbreuken vastgesteld: geen dimona voor 5 werknemers (wel correct gemeld voor de zeereis maar vroegtijdig uit dienst gemeld) en niet kunnen

voorleggen van de tijdsregistratie (5 werknemers betrokken). Op het tweede schip werd één werknemer niet dimona gemeld. Volgens de Belgische deelnemers was de CJI vlot georganiseerd en werden ze goed ontvangen en begeleid. De Ierse arbeidsinspectie voert de controles hoffelijk uit, stelt zich coöperatief op naar de gecontroleerden toe en is zich erg bewust van de veiligheidsrisico's. Aangezien de Belgische zeevisserij schepen vaak niet door lokale arbeidsinspectiediensten mogen gecontroleerd worden, leidt dit tot een blinde vlek op het vlak van het respecteren van de Belgische wetgeving. De diensten die onze schepen wel mogen controleren (Flag state) zijn vaak niet vertrouwd met onze wetgeving.

Luchtvaartsector

Op **17 september 2024** is een gemeenschappelijke actie doorgegaan in Riga (Letland), waaraan vier Belgische en Franse sociaal inspecteurs en de Belgische NLO als observator hebben deelgenomen. Deze actie kadert binnen een groter project in de luchtvaartsector binnen ELA. Aangezien dit dossier binnen een ruimer dossier kadert dat wordt opgevolgd door het Arbeidsauditoraat zijn hier nog geen resultaten over beschikbaar.

Joint Action Days

In de week van 20 tot 27 april 2024 hebben de Belgische sociale inspectiediensten, samen met de politie, douane en fiscale inspectiediensten, deelgenomen aan de Joint Action Days van de Europese Arbeidsautoriteit en Europol. In deze Actieweek wordt in een Europese context - met ondersteuning van Europol en de European Labour Authority – samen de strijd aangegaan tegen mensenhandel en economische uitbuiting van werknemers in vooraf bepaalde sectoren. De acties werden gekenmerkt door de multidisciplinaire aanpak. Dit jaar waren de controles vooral gericht op de carwashes, nachtwinkels, restaurants en logistieke centra. De actiedagen, uitgevoerd door autoriteiten uit 31 landen, leidden tot de arrestatie van 51 personen en de identificatie van 334 potentiële slachtoffers van mensenhandel.

Op Belgisch grondgebied werkten 93 inspecteurs uit België, Nederland, Portugal en Litouwen samen. Zij voerden op 39 locaties controles uit. In totaal werden 124 werkende personen gecontroleerd, voornamelijk Bulgaren, Roemenen en Indiërs. Er bevonden zich ook een aantal Afghanen, Pakistanen, Portugezen en Belgen onder de gecontroleerde personen.

Bij 56 personen en 5 werkgevers werden in totaal 177 inbreuken vastgesteld. De meest voorkomende inbreuken waren schijnzelfstandigheid, onechte detachering van werknemers, tewerkstelling via niet erkende uitzendbureaus, zwartwerk, inbreuken op de arbeidstijd en onderbetaling.

Een aantal slachtoffers had op voorhand grote sommen betaald aan tussenpersonen om in België te kunnen komen werken, waarna ze hier in een illegale en vaak ook mensenwaardige werksituatie belandden. Tijdens deze Joint Action Days volgden eveneens Belgische observatoren controles mee te Lissabon (Portugal). Daarnaast gingen vanuit België 3 inspecteurs naar Nederland, en 2 naar Litouwen als observatoren bij controles op diverse adressen in Nederland en in Litouwen, gelijktijdig met de controles in België.

Effectmeting

De wijze waarop het effect van deze actie gemeten zou kunnen worden, moet nog verder worden uitgewerkt. Als gevolg hiervan kan hierover nog niet worden gerapporteerd.

Actie 19: Controle hoofdelijke aansprakelijkheid lonen

Projectleider: TSW

Indicator: 200 onderzoeken op jaarbasis (periode januari – december jaar x)

De doelstelling van 200 onderzoeken werd ruimschoots behaald, gelet op de **804 onderzoeken** die in 2024 werden uitgevoerd door TSW. Onderstaande tabel geeft het overzicht per regeling weer.

| | |
|-------------------------------------|-----|
| HA lonen onderaannemers | 68 |
| HA illegale derdelanders | 139 |
| Betaling loon illegale derdelanders | 405 |
| HA directe medecontractant bouw | 116 |
| Kennisgeving HA niet uitgehagen | 3 |
| Sociale dumping art. 162, 2 SSWB | 73 |

Effectmeting

Onderstaande tabel geeft per regeling de regularisaties en PJ's weer.

| | WAARSCHUWING | | REGULARISATIE | | PRO JUSTITIA | | |
|-------------------------------------|--------------|------------|---------------|--------------|--------------|-----------|--------|
| | Aantal | Aantal wns | Aantal res. | Bedrag regul | Aantal res. | Bedrag PJ | Wns PJ |
| HA lonen onderaannemers | 57 | 307 | 4 | 86.379 | 2 | 598.352 | 38 |
| HA illegale derdelanders | 118 | 267 | 2 | 17.707 | 14 | 249.444 | 38 |
| Betaling loon illegale derdelanders | 1 | 1 | 85 | 544.258 | 280 | 3.466.149 | 477 |
| HA directe medecontractant bouw | 91 | 1.066 | 5 | 363.017 | 2 | 50.311 | 19 |
| Kennisgeving HA niet uitgehagen | 1 | 2 | 0 | 0 | 2 | 0 | 33 |
| Sociale dumping art. 162, 2 SSWB | 1 | 6 | 0 | 0 | 66 | 0 | 1.215 |

Actie 20: Strijd tegen grensoverschrijdende fraude bij zelfstandigen

Projectleider: RSVZ

Indicator: analyse en opvolging van 600 verdachte situaties (verdachte A1 of afwezigheid A1) op jaarbasis (periode januari – december jaar x)

Het RSVZ meldt dat er **733 verdachte situaties** werden geanalyseerd en opgevolgd in 2024. Het gaat om het aantal onderzoeken per zelfstandige, en niet per onderneming. Het RSVZ ziet een aantal verbeterpunten om de onderzoeken nog doelgerichter te maken, met name het opstellen van fraudescenario's om de detectie te verhogen. De verplichting om persoon per persoon te onderzoeken in het statuut der zelfstandigen (en niet per onderneming) neemt tijd in beslag. De strijd tegen de sociale dumping bij de zelfstandigen is nochtans essentieel, voornamelijk om te voorkomen dat er een verschuiving van de fraude zou optreden van het regime der loontrekkenden naar het regime van de zelfstandigen. Een ander geïdentificeerd risico is dat het RSVZ bij de behandeling van de onderzoeken afhankelijk is van de samenwerking met de bevoegde instituten van andere lidstaten. Deze samenwerking is nog voor heel wat verbetering vatbaar.

Effectmeting

Als effectmeting voor deze actie wordt het aantal gecontesteerde A1's voorgesteld. In 2024 heeft het RSVZ de betwistingsprocedure opgestart om 217 A1's te contesteren.

Programmadoel 4: Het uitwerken van effectieve **sanctionering**

Actie 21: Actualisering van het sociaal strafwetboek met betrekking tot sociale dumping

Projectleider: DAG (ontwerp) en beleidscellen (implementatie)

Indicator: aangepast sociaal strafwetboek (in 2024)

De Wet van 15 mei 2024 houdende wijziging van het sociaal strafrecht en diverse arbeidsrechtelijke bepalingen werd op 21 juni 2024 in het Belgisch Staatsblad gepubliceerd, met datum van inwerkingtreding 1 juli 2024.

De wijzigingen in deze wet hebben zowel betrekking op de bepalingen van boek 1 van het Sociaal Strafwetboek als op de inbreuken die in boek 2 van het Sociaal Strafwetboek zijn samengebracht. In het kader van sociale dumping zijn dit de voornaamste wijzigingen:

- Opname van een definitie van sociale dumping;
- Verhoging van de bedragen van de strafrechtelijke en administratieve geldboete voorzien bij sanctieniveau 3 en verhoging van de maximumbedragen van de strafrechtelijke en administratieve geldboete voor sancties van niveau 4;
- Invoeging van een nieuwe straf, met name de uitsluiting om deel te nemen aan overheidsopdrachten of concessies.

In de loop van het tweede semester zijn diverse opleidingen georganiseerd om de voornaamste wijzigingen te duiden (bv. CPS-studiedag in samenwerking met SIOD op 1 oktober 2024, webinar over de wijzigingen aan het sociaal strafwetboek bij de FOD WASO, ...).

Effectmeting

Het is nog niet mogelijk om zich uit te spreken over mogelijke effecten van deze actie.

Programmadoel 5: Efficiënte en effectievere **invordering** en terugvordering

Actie 22: In kaart brengen van de problemen en mogelijke oplossingen genereren rond de grensoverschrijdende invordering van fiscale en sociale zekerheidsschulden en de grensoverschrijdende inning van administratieve boetes

Projectleider: Secretariaat-Generaal van de Benelux

Indicator 1: Beschrijving van de problemen en mogelijke oplossingen voor een efficiëntere en effectievere grensoverschrijdende invordering (in 2023)

Indicator 2: Opstellen van Guidelines (in 2023)

Indicator 3: Het evalueren van de mogelijkheid om, met de geïnteresseerde Belgische instellingen en in samenwerking met andere Lidstaten, testtrajecten van invordering en/of verrekening in overeenstemming met de coördinatieverordeningen 883/2004 en 987/2009 te lanceren.

De studiedag is niet doorgegaan in 2024, waardoor er geen beschrijving van problemen en mogelijke oplossingen of Guidelines mogelijk is.

Effectmeting

Deze wordt uitgevoerd na de organisatie van de studiedag, waardoor het nog niet mogelijk is om hierover te rapporteren.

Actie 23: De bemiddelingsprocedure van de Europese Arbeidsautoriteit (ELA) op Belgisch niveau operationeel maken

Projectleider: FOD SZ

Indicator 1: Promotie maken voor de bemiddelingsprocedure: opleidingen geven, collega's van de OISZ sensibiliseren etc.

In 2024 werd de promotie voortgezet bij de FOD Werkgelegenheid (TSW) en RSVZ (eerlijke concurrentie) om hun kennis te verhogen zodoende deze 2 diensten beter in staat te stellen om het bemiddelingsinstrument te beheersen, het te kunnen activeren en het potentieel ervan te benutten. Naar aanleiding van een overleg met het RSVZ om hun noden te identificeren m.b.t. de procedure, werd er afgesproken om tegen midden februari 2025 5 cases te identificeren en voor te leggen.

Indicator 2: Verzekeren van de opvolging van dossiers inzake sociale zekerheidscoördinatie die via de ELA-bemiddelingsprocedure zijn behandeld.

De ELA-bemiddelingsprocedure is operationeel sedert september 2022. Sedertdien zijn er slechts vier dossiers voorgelegd aan de ELA (waarvan één door België), waarvan er één naar tevredenheid is afgerond.

In 2024 werden echter geen nieuwe dossiers ingediend door België. Volgens de FOD Sociale Zekerheid werd er met het RSVZ afgesproken om in 2025 5 cases te identificeren en voor te leggen (zie indicator 1). Ook met de RSZ lopen er gesprekken. De FOD WASO zou minder strategische interesse zien in de bemiddeling.

De FOD Sociale Zekerheid neemt deel aan de werkgroepvergaderingen van de ELA om de bemiddelingsprocedure te verbeteren en te vereenvoudigen. Zowel op 19 juni 2024 als op 9 oktober 2024 hebben overlegmomenten plaatsgevonden. De werkgroep betreffende de bemiddeling heeft in 2024 een nieuw mandaat gekregen met als doel de procedure te vereenvoudigen om ze voor de gebruikers aantrekkelijker te maken. Het bevorderen van de bemiddeling is een onderdeel van de operationele doelstellingen van de FOD Sociale Zekerheid in 2025¹⁷.

Ook op nationaal niveau is de reflectie-oefening met betrekking tot de relatie tussen de twee procedures (bemiddelingsprocedure van de ELA en de bemiddelingsprocedure inzake geschillen A1-attesten) nog lopende.

Effectmeting

De wijze waarop het effect van deze actie gemeten zou kunnen worden, moet nog verder worden uitgewerkt. Als gevolg hiervan kan hierover nog niet worden gerapporteerd.

Actie 24: De bestaande Europese bemiddelingsprocedure inzake geschillen A1-attesten optimaal benutten

Projectleider: FOD Sociale Zekerheid

Indicator 1: trimestriële rapportering over het aantal ingetrokken A1-documenten per instelling en per sector

¹⁷ Monitoring OSIRIS 4^e kwartaal 2024. Verslag over het toezicht op dossiers in het kader van de dialoog-en bemiddelingsprocedure A1.

De trimestriële rapporten worden steeds na afsluiting van het kwartaal doorgestuurd naar de SIOD.

Indicator 2: 1.500 aantal ingetrokken A1-documenten

In de periode januari 2023 – december 2024 werden in totaal 1.870 A1-documenten ingetrokken. De gegevens met betrekking tot de nationaliteit van de derdelanders (met inbegrip van Brazilianen) zijn slechts beschikbaar sedert september 2023. Sedert 1 september 2023 zijn 715 Brazilianen betrokken bij dossiers m.b.t. een vraag tot informatie of een vraag tot herziening¹⁸.

Het totaal aantal Belgische verzoeken i.v.m. A1-attesten lag in 2024 hoger dan in de voorgaande jaren. Volgens het OSIRIS-rapport is deze toename voornamelijk te wijten aan een betere selectie van verdachte gevallen en aan een toename van verzoeken om informatie. Deze toename leidt tot een aantal uitdagingen op het gebied van efficiënt beheer en afsluiting van dossiers¹⁹.

Inzake de intrekking van de A1-documenten haalt de FOD Sociale Zekerheid moeilijkheden in terugvordering aan als specifiek knelpunt. Als mogelijk verbeterpunt haalt de FOD Sociale Zekerheid aan om de controles en de samenstelling van controledossiers beter af te stemmen op de wettelijke elementen waarop de RSZ, de RSVZ en de FOD Sociale Zekerheid zich baseren om de fasen I, II en III van de dialoog- en bemiddelingsprocedure op te starten.

Indicator 3: aantal spontane aansluitingen

Het RSVZ meldt voor 2024 19 spontane aansluitingen.

Indicator 4: aantal fictieve A1's

De RSZ meldt voor 2024 1.834 fictieve A1's.

Effectmeting

De wijze waarop het effect van deze actie gemeten zou kunnen worden, moet nog verder worden uitgewerkt. Als gevolg hiervan kan hierover nog niet worden gerapporteerd.

¹⁸ Monitoring OSIRIS 4^e kwartaal 2024. Verslag over het toezicht op dossiers in het kader van de dialoog-en bemiddelingsprocedure A1.

¹⁹ Monitoring OSIRIS 4^e kwartaal 2024. Verslag over het toezicht op dossiers in het kader van de dialoog-en bemiddelingsprocedure A1.



Conclusie en verdere stappen

Het programma sociale dumping is in 2021 gestart en eindigde eind 2024. Dit rapport geeft een overzicht van de uitvoering van het programma sociale dumping in de periode januari – december 2024.

De programmawerking draait rond 3 assen: implementatie projectwerking, uitbouw PMO en outcomes²⁰. Wat de implementatie van de projectwerking betreft, werd er in 2024 verder ingezet op het werken met projectfiches die de kernelementen van het project omvatten (bv. doelstellingen, milestones, etc.) zodat de projecten efficiënt gepland, uitgevoerd en opgevolgd kunnen worden. Inzake de verdere ontwikkeling van de PMO werd verder ingezet op de vier elementen die hierboven reeds zijn aangehaald. Een doorgedreven monitoring, aan de hand van efficiënte opvolgingstools, laat een optimale coördinatie van de projecten toe. Hierbij werd o.a. tijdens de werkgroepen gekeken op basis van welke criteria de projecten optimaal gelinkt konden worden, zodoende een optimale samenhang te bewerkstelligen.

Opvolging over de implementatie van het programma kan maar gebeuren op voorwaarde dat er voldoende kwantitatief én kwalitatief gerapporteerd wordt over de projecten. Vanaf 2022 werd ingezet op een meer kwalitatieve rapportering voor de opvolging van het Actieplan en in het bijzonder voor de projecten die deel uitmaken van het programma sociale dumping. Dit kadert binnen de vraag van de Beleidscellen bevoegd voor sociale fraudebestrijding en de sociale partners om meer gedetailleerde informatie te bekomen over de uitvoering van het actieplan. Dit is eveneens gelinkt aan de vraag van het Strategisch Comité (d.d. 14 juli '22) om de KPI's te evalueren. Er werd werk gemaakt van een 'nieuwe' rapportering waarvan minder KPI's, minder rapportagelast en meer kwalitatieve rapportering de hoofdbestanddelen uitmaken. Dit werd voor de acties binnen het programma sociale dumping (pijler 2, actieplan) geconcretiseerd in een aantal vragen per actie en/of indicator met de bedoeling meer contextuele informatie te bekomen over de stand van zaken van de acties.

²⁰ Strategisch Plan Strijd tegen sociale fraude en sociale dumping Regering De Croo I 2022-2025, p.42-43.

Dit rapport bevat de resultaten van de kwalitatieve bevraging. **Dit is zeker een stap in de goede richting**, maar er dient **blijvend ingezet te worden op een kwalitatieve rapportering**.

Ook de manier van rapporteren is een iteratief proces, dat indien nodig bijgestuurd zal worden. SIOD zelf stelde alvast voor om de koppeling tussen de trimestriële rapportering en de rapportering via de werkgroepen met projectleiders te verbeteren. Zo dient de trimestriële rapportage als input voor de werkgroepvergaderingen, waarbij de programmaleider o.b.v. de trimestriële rapportage gerichter kan vergaderen rond verdere informatie-uitwisseling, knelpunten etc. Sedert het tweede kwartaal van 2023 wordt aan de projectleiders gevraagd om de werkgroepen voor te bereiden door per project 3 slides te actualiseren. Deze werkwijze werd positief beoordeeld door de projectleiders tijdens de werkgroep van 17 mei 2024.

In laatste instantie moet er verder werk gemaakt worden van de **effectmetingen**. Doorheen de uitvoering van het programma werden hier diverse stappen in ondernomen. Ook in 2024 werd verder onderzocht hoe effecten kunnen gemeten worden, dit met het oog om deze vanaf 2025 te implementeren. Zo werd dankzij ELA een onderzoek naar het meten van mogelijke effecten van communicatie-initiatieven afgerond, dat een aantal theoretische mogelijkheden biedt. Er zal echter de nodige capaciteit (o.a. tijd) en medewerking (bv. van sociale partners) nodig zijn om deze te kunnen implementeren. Een piste die tegelijkertijd onderzocht werd is het gebruik van perceptiemetingen als effectmeting, o.a. van communicatie-initiatieven. Idee hierbij is dat wijzigingen in percepties rond sociale fraude(bestrijding) ons iets kunnen leren over mogelijke effecten van acties. Dit lijkt een bruikbare piste, met dien verstande dat deze methode geen oorzaak-gevolg relatie toelaat. Desalniettemin is de perceptiemeting een ideaal instrument om specifieke communicatie-initiatieven te evalueren (bv. door toevoeging van specifieke vragen).

Gebruikte afkortingen

| Afkorting | Verklaring |
|-----------|--|
| ELA | European Labour Authority |
| SIOD | Sociale Inlichtingen-en Opsporingsdienst |
| RSZ | Rijksdienst voor Sociale Zekerheid |
| RSVZ | Rijksinstituut voor de Sociale Verzekeringen der Zelfstandigen |
| TSW | Toezicht op de Sociale Wetten |
| RVA | Rijksdienst voor Arbeidsvoorziening |
| RIZIV | Rijksinstituut voor Ziekte- en Invaliditeitsverzekering |
| IMI | Internal Market Information System (Informatiesysteem Interne Markt) |
| PMO | Project Management Office |
| KPI | Kritische Prestatie Indicator |
| SPOC | Single Point of Contact |
| DAG | Dienst Administratieve Geldboeten |
| TWW | Toezicht op het Welzijn op het Werk |
| FOD | Federale Overheidsdienst |
| NLO | National Liaison Officer |
| CJI | Concerted and Joint Inspection |
| IAO | Internationale Arbeidsorganisatie |
| IGO | Instituut voor Gerechtelijke Opleiding |
| EESSI | Electronic Exchange of Social Security Information system |
| OSH | Occupational Safety and Health |
| MEC | Meldpunt voor een Eerlijke Concurrentie |

| | |
|----|---------------------------|
| AI | Artificiële Intelligentie |
|----|---------------------------|



VERANTWOORDELIJKE UITGEVER:

Bart Stalpaert

Directeur Sociale Inlichtingen en Opsporingsdienst (SIOD)

Zuidertoren 8ste verdiep

Europaesplanade 1

1060 Brussel, België

info@siod.belgie.be

www.siod.belgie.be

